

ЗВЯЗДА

Орган ЦК і МККП(б), ЦВК і СНК БССР

№ 114 (6090)

21 мая 1938 г., субота

ЦАНА 10 КАП.

ВЫШЭЙШАЯ ШКОЛА КРАІНЫ СОЦЫЯЛІЗМА

Учора ў нашай газеце была надрукавана прамова таварыша Сталіна на першым работніцкім вышэйшай школы 17 мая ў Крэмілі.

Сёння мы амячам прамову таварыша В. М. Молатава на першай Усесаюзнай нарадзе работніцкіх вышэйшай школы.

Прамовы вялікага правадара народаў таварыша Сталіна і яго блізкага саратніка — гэтаго савецкага ўрада таварыша В. М. Молатава з'яўляюцца баявой праграмай барацьбы за далейшы перамогай і поспехі савецкай сацыялістычнай культуры. Яны з'яўляюцца тым светлам, тым маяком, які ўказвае далейшы шлях работнікам навукі, напхам студэнтам, усеі савецкай інтэлігенцыі.

З вялікай увагай, натхненнем і захапленнем працягваюць гэтыя вышэйшыя прамовы ўсе працоўныя нашай краіны, ўсе вучоныя, уся наша пудоўная моладзь, якая рыхтуецца зараз да дзяржаўных экзаменаў. Іх працягаюць і вучоныя капіталістычных краін, якія глыбока задумваюцца над выключна правільнымі і праўдзівымі словамі правадароў савецкага народа, над аб'ектамі культуры ў краінах капіталізму.

Таварыш Сталін гаварыў аб той навуцы, якая перамагае космас, ламае старажытныя традыцыі, смела кроць наперад аб навуцы лінгвістычнага тыпу. Вялікі правадар гаварыў аб расквіце навуцы, якая не адраджаецца ад народа, а гэтага служыць яму, гэтага добраахвотна перадаць яму ўсе заваяваныя цывілізацыі, гэтага адраць перад ім неадзіную скарынку савецкай культуры.

Таварыш Сталін у сваёй натхняючай прамове агаляў адрыву — «за працітанне навуцы, той навуцы, людзі якой, разумючы сілу і значэнне ўстанавіўшыся ў навуцы традыцыі і ўмела скарыстоўваючы іх у інтарэсах навуцы, усе-ж не хочуць быць рабамі гэтых традыцый...»

Ён гаварыў аб Стаханаве і стаханавцах, аб Пянініне і паланінах — людзях лінгвістычнага тыпу, наватарах у навуцы, людзях нашай перадавой навуцы. Для такой перадавой навуцы, сапраўднай навуцы, якая базавецца і бясстрашна служыць народу, у нашай краіне адкрыты ўсе дзверы, усе шляхі, такая навука і яе людзі карыстаюцца і будуць карыстацца ў нас усялякім падтрыманнем, павагай і клопатамі партыі і савецкага ўрада. Людзі перадавой навуцы ажуржаны ў нас любоўю і пашанай усяго народа.

Партыя большэвікоў выхоўвае ў нашай моладзі, у савецкіх людзях лепшы рысмы вялікіх мужоў навуцы — бясстрашнасьць, смеласць, ініцыятыву, адданасць і любоў да сваёй радзімы, умненне гледаць наперад і перамагаць ўсе труднасці. Перад савецкай моладдзю ў якасці ўзороў такіх дзяржаўцаў навуцы ставіцца вобразы Леніна і Сталіна — геніяў чалавечтвы, твароў большэвізма.

Таварыш Молатаў у сваёй яркай прамове даў выключнае і ў сваёй сіле карціну росквіту навуцы і культуры ў краіне Савецкай. Уся справа вышэйшай асветы, — сказаў гэтаго савецкага ўрада, — атрымае ўжо дастойны савецкага Саюза размах, і ў нас ёсць усе неабходнае для далейшага развіцця вышэйшай школы, для росквіту вышэйшай асветы.

Ніде ў свеце няма такіх умоў для росквіту навуцы, як у краіне перамогшага сацыялізму. За дваццаці год савецкай улады, пад кіраўніцтвам вялікай партыі Леніна—Сталіна, ў СССР створана магучая сетка вышэйшых навучальных устаноў, у якіх вучацца 500 тыс. студэнтаў. Пяцьдзесят тысяч навуковых работніцкіх рыхтуюць кадры для ўсіх галін сацыялістычнай гаспадаркі і культуры. Права на асвету — гэта неад'емнае права, заваявана ўсім працоўным СССР і забяспечана ў вялікай Сталінскай Канстытуцыі.

У 90 вышэйшых навучальных устаноў царскай Расіі, дзе навука развілася пад згіблай чыноўнікаў-папчыцеляў, пад няпрямочым вогнем царскіх сапраўдаў і жандараў, вучылася 125 тысяч студэнтаў — дзяцей буржуазіі, памешчыкаў, чыноўнікаў, духавенства і кулацтва. Дзверы вышэйшай школы былі закрыты для экзархійных дзяцей.

У савецкай краіне створана 700 вышэйшых навучальных устаноў, у якіх вучаюцца дзеці рабочых, сялян і савецкай інтэлігенцыі.

У БССР, краіне, дзе да рэвалюцыі не было ні адной вышэйшай навучальнай установы, дзе мільёны людзей пагарэлі ў невуцтве і цемры, дзе беларуская мова была пад забаронай, дзе нацыянальная культура была расцёпана цяжкім ботам самодзяржаўцаў, — праду-

куюць 19 вышэйшых навучальных устаноў. У іх вучыцца звыш 15.000 студэнтаў — дзяцей рабочых, калгаснікаў, працоўнай інтэлігенцыі. Такі-ж росквіт вышэйшай асветы ў іншых брацкіх рэспубліках — раней адсталых, прыгнечаных акраінах Расійскай імперыі.

«Лёсы вышэйшай школы ў капіталістычных дзяржавах і ў Савецкім Саюзе, як і ўсякае іншае буйнае грамадскае з'явішча, — сказаў у сваёй прамове таварыш Молатаў, — адлюстроўваюць карэннае адраўненне ў развіцці двух светаў — капіталістычнага і сацыялістычнага. У краінах капіталізму вышэйшая школа перажывае цяжкую пару крызіса, заняпаду. Іншая справа ў СССР. У нас адваротны малонак.

Таварыш Молатаў прывёў вельмі цікавыя дэталі, характарыстычныя становішча вышэйшай асветы ў краіне сацыялізму і ў капіталістычных краінах. Алтын Савецкі Саюз мае больш студэнтаў, чым усе вышэйшыя навучальныя ўстановы вялікіх дзяржаў Еўропы разам з Японіяй!

«Рабочы клас, сялянства і інтэлігенцыя Савецкага Саюза могуць ганарыцца тым, што наша вышэйшая школа стаіць на высокім узроўні развіцця, што рабоча-сялянская дзяржава праўдліва да гэтай справы такія клопаты якія не па плычу шапоўным буржуазным дзяржавам.

Не глядзячы на тое, што вышэйшая школа ў буржуазных краінах неадступна працоўным, не глядзячы на ўхілянае змяншэнне колькасці студэнтаў, ва ўсіх капіталістычных краінах расце беспарадоўе сярод інтэлігенцыі, сярод спецыялістаў. Ёсць такія інтэлігентныя прафесіі, дзе палова спецыялістаў з вышэйшай асветы астаецца без работы, без кавалка хлеба, ідзе на зноўную работу — у швейцары, афіцыянты, дворнікі, абы толькі як-небудзь пражыць.

З найлучшым законнай гордасці за нашу пудоўную радзіму таварыш Молатаў заявіў, што ў нас-бы выдалі прамі таму, хто знайшоў-бы беспарадоўца навуковага спецыяліста. Не глядзячы на тое, што савецкая вышэйшая школа выпускае штогод звыш ста тысяч спецыялістаў па ўсіх галінах гаспадаркі, у нас некаляе іх, мы адчуваем вострую патрэбу ў спецыялістах. Якое абяздольне адлягае нашу краіну шчасліччю і радасці ад змрочнага капіталістычнага свету, дзе нават дыплом не выратоўвае ад голаду і беспарадоў, дзе навука служыць мэтам вынаходніцтва ўсё новых і новых страшэнных сродкаў знішчэння людзей!

Традыцыйна-бухарыніска і нацыяналістычныя бандыты па заданню сваіх фінансавых гаспадароў стварылі нанясці шкоду і нашай вышэйшай школе. Яны свядома заблыталі навучальныя планы, падрывалі дысцыпліну ў школе, насадзілі кадры буржуазных нацыяналістаў, зрывалі выпуск вучэбных прылад. Савецкая разведка пры дапамозе ўсяго народа, пры дапамозе працоўнай інтэлігенцыі вычырпа і знішчыла ворагаў народа. Такі-ж лёс чакае ўсіх тых, хто паспрабуе рабыць у нас сваю брудную крыўнаву справу!

Таварыш Молатаў паставіў перад навуковымі работнікамі і студэнтам рад важнейшых задач. Рамаючы з іх — аднаго вялікую ўвагу іліяна-палітычнаму выхаванню моладзі, авалодаць большэвізмам, велічэй тэорыяй Маркса—Энгельса—Леніна—Сталіна, авалодаць вышэйшай навукай і тэхнікі, усямерна навышчыць рэвалюцыйную пільнасць, забяспечыць вышэйшую школу добрымі падручнікамі.

Прамовы таварышаў Сталіна і Молатава выклікаюць вялікі ўздых і натхненне сярод нашай інтэлігенцыі, сярод усеі савецкай моладзі. Яны запалілі ў іх агонь энтузіязма, палкае жаданне працаваць яшчэ лепш, вучыцца на «выдатна», каб сваёй плённай работай апраўдаць клопаты, давер'е і любоў партыі і вялікага Сталіна, каб падняць на яшчэ большую вышнюю навуку і культуру краіны сацыялізму.

Па ўсёму вялікаму Савецкаму Саюзу, па ўсёй БССР пракаючыся зараз перадавыбарчыя сходы. Мільёны савецкіх людзей вучаюцца кандыдатамі ў дэпутаты Вярхоўнага Саветаў свайго лубімага, дарагога правадара і друга таварыша Сталіна і яго слаўных саратнікаў. Яны вучаюцца лепшых людзей краіны Савецкай, у якіх няма іншых клопатаў, апрача клопатаў аб шчасці і лубібе нашай радзімы. Прамовы таварышаў Сталіна і Молатава, звернутыя да работніцкіх вышэйшай школы, — яшчэ адно яркае сведчанне лубі і клопатаў партыі і ўрада аб народе.

Па ўсёй рэспубліцы з велізарным палітычным уздымам праходзяць перадавыбарчыя сходы працоўных.

Савецкі народ намячае кандыдатамі ў дэпутаты Вярхоўнага Савета сваіх лепшых сыноў і дачок, партыйных і непартыйных большэвікоў, знатных людзей краіны, палкіх патрыётаў нашай радзімы.

АБ ВЫШЭЙШАЙ ШКОЛЕ

(Прамова тав. В. М. МОЛАТАВА на першай Усесаюзнай нарадзе работніцкіх вышэйшай школы 15 мая г. г.)

Таварышы, дазвольце перадаць Вам, першай Усесаюзнай нарадзе работніцкіх вышэйшай школы і ў Вашай асобе ўсім работнікам вышэйшай школы і савецкаму студэнтству, большэвіцкае прывіттанне Цэнтральнага Камітэта партыі і Савета Народных Камісароў Саюза. (Бурныя апладысмэнты. Рэдакуюца воклічы: «Нахай жыве наш вялікі наставнік таварыш Сталін, ура! Нахай жыве большэвіцкая партыя! Нахай жыве верны саратнік таварыша Сталіна таварыш Молатаў!» Бурныя апладысмэнты).

I. РАЗВІЦЦЕ ВЫШЭЙШАЙ АСВЕТЫ ў СССР

Таварышы, наша вышэйшая школа прайшла да гэтага часу вельмі важны перыяд свайго развіцця. Прайшло 20 навучальных год вышэйшай школы пры савецкай уладзе. Прайшло апошняе дзесяцігоддзе, на працягу якога мы зрабілі карэнную перабудову вышэйшай школы.

У 1928 годзе пытанне аб вышэйшай школе ўстала перад намі, як адна з буйнейшых палітычных задач. Гэта стала ясна пасля выхрышчэння шахцінскіх школьнікаў з лагера буржуазных спецыялістаў. Тады выявілася з асобай сілай, як яшчэ наогул слаба савецкая краіна тэхнічнымі сіламі, як яшчэ жыўчы буржуазны ўплыў і як расквіта работа замежнай агентурны ў асяроддзі старых спецыялістаў і як мы былі таму бедныя кадрамі новых, сапраўдны савецкіх спецыялістаў.

Як і ў іншых вальных справах, таварыш Сталін быў галоўным ініцыятарам рэарганізацыі ВНУ і ВТНУ на працягу 1928—1929 гг.

Цэнтральны Камітэт большэвіцкай партыі павінен быў ушчыльна заняцца даным пытаннем. У выніку гэтага сетка нашых ВНУ і колькасць навучаючыхся ў іх значна павялічыліся. Тэхнічныя і іншыя ВНУ былі перададны наркаматам, непасрэдна зацікаўленым у падрыхтоўцы кадраў. Склад навучаючыхся ў ВНУ значна абнавіўся, у першую чаргу, за лік дзяцей рабочага класа. Удзельная вага вышэйшай школы ў грамадскім жыцці краіны значна паліялася. Вышэйшая школа стала на ногі ў адпаведнасці з новымі патрабаваннямі савецкай дзяржавы.

Вама нарада сабралася ў момант, калі мы ўжо можам сказаць, што рэарганізацыя ВНУ ў асноўным закончана. ВНУ ў нашай краіне пабудаваны. Справа не толькі ў колькасці ВНУ і ў колькасці навучаючыхся ў іх, і справа не толькі ў аб'ёмных навучальных праграмах, планах і т. п. Рэарганізацыя ВНУ ў асноўным завершана, завершана ў тым сэнсе, што яны пабудаваны цыпер прыстасоўна да патрабаванняў дзяржавы, будучай сацыялізму.

Гэта не азначае, што мы ўпаўне задаволены становішчам у галіне вышэйшай асветы, што ў нас няма буйных недахопаў у гэтай справе. Наадварот, аб гэтых недахопах нам яшчэ прызрэчыцца гаварыць. Але перапершыя ВНУ гэта ўжо не тыя ВНУ, якія мы мелі ў першыя год савецкай улады і нават нашы вышэйшую асвету, нашы вышэйшыя школы, тэхнічныя і ваяныя, педагагічныя і медыцынскія, а таксама іншыя, то мы ўжо маем такую арганізацыю гэтай справы, якая ў асноўным адкавае ўсім важнейшым патрабаванням савецкай дзяржавы. Не пільна ўказаць на многія недахопы і, калі хочаце, на пільныя правалы ў некаторых галінах нашай вышэйшай асветы. Для таго і склікала Усесаюзная нарада работніцкіх вышэйшай школы, каб яна дапамагла разгарнуць барацьбу з гэтымі недахопамі па-сапраўднаму, з усеі энтузіязма і арганізаванасцю. Вама задача палечана тым, што сетка асноўных вышэйшых навучальных устаноў пабудавана, што ўся справа вышэйшай асветы атрымае ўжо дастойны савецкага Саюза размах і ў нас ёсць усе неабходнае для далейшага развіцця вышэйшай школы, для росквіту вышэйшай асветы.

Параўнаўце становішча нашай вышэйшай школы з вышэйшай школай капіталістычных дзяржаў і вы ўбачыце каласальную разніцу ў карысць СССР. Лёсы вышэйшай школы ў капіталістычных дзяржавах і ў Савецкім Саюзе, як і ўсякае іншае буйнае грамадскае з'явішча, адлюстроўваюць карэннае адраўненне ў развіцці двух светаў — капіталістычнага і сацыялістычнага. У краінах капіталізму вышэйшая школа перажывае цяжкую пару крызіса, заняпаду. Іншая справа ў СССР. У нас адваротны малонак.

Возьмем маючыся ў друку апошнія даныя аб вышэйшай школе ў капіталістычных краінах. Атрымаем такі малонак аб ліку навучаючыхся ў ВНУ: па Францыі і ў Германіі па 74 тыс., у Італіі — 73 тыс., у Вялікабрытаніі (па мегралоліі) — 51 тыс. Ва ўсіх чатырох так называемых «вялікіх дзяржаў» Еўропы, разам узятых, колькасць на-

вучаючыхся ў ВНУ дасягае 270 тысяч. Дададм да гэтага, што колькасць навучаючыхся ў ВНУ Японіі складае 140 тысяч. Такім чынам, у Германіі, Італіі, Англіі, Францыі і Японіі, разам узятых, колькасць навучаючыхся ў ВНУ складае некалькі больш 400 тысяч. Параўнаўце са становішчам у СССР — алдын Савецкі Саюз з яго 550 тыс. навучаючыхся ў вышэйшай школе мае студэнтаў больш, чым усе ВНУ вялікіх дзяржаў Еўропы разам з Япо-

праўды. Вучоныя людзі і спецыялісты буржуазнага грамадства — выхадцы з маемных слаў, з буржуазных і дробна-буржуазных класаў. Ад гэтага грамадства зараз нельга чакаць добрага, перадавога, грамадскага выхавання. Таму буржуазныя і дробна-буржуазныя інтэлігентныя нярэдка адкачаюцца на здольнасцю зраўнець, што капіталістычны лад ужо аджыў свой век. Многія з іх прадаўжаюць чапляцца за гэты лад, а ён жорстка адпалчвае ім

чышы з вальняй, затрудняючай вучобу многараднасцю, значыць — ліштвадзав рад школьніцкіх агіднасцей, сур'ёзна перашкоджаючых развіццю вышэйшай школы.

Ціпер вазьміце пытанне аб кіруючых кадрах ВНУ. Падбору дырэктараў і прафесарска-выкладчыцкіх кадраў аддавалася ў апошні час нямаля ўвагі. Але і ў гэтай галіне многа слабых месц. Мала падбарыць, праба яшчэ і раваць гэтымі кадрамі. Між тым Галоўныя Упраўленні вышэйшых навучальных устаноў нярэдка працягваюць вельмі слаба. Ды і Камітэту вышэйшай школы праба яшчэ многа папрацаваць над падборам кіруючых кадраў ВНУ і над правільным правядзеннем штатна-акадэмічнай сістэмы.

Параўнаўча мала тут гаварыцца аб студэнцкіх арганізацыях. Між тым у вышэйшай школе яны граюць важную ролю. Ад іх работы многае залежыць у стварэнні спрыяючых умоў для вучобы, у забяспечэнні сьведомай дысцыпліны сярод студэнтаў, у грамадскім выхаванні моладзі. Нельга не адзначыць скаваную на гэтай нарадзе прамову студэнткі Макаравай. Сваім выступленнем у прыватнасці наконг абмякчаванні адносіх кіраўнікоў вышэйшых навучальных устаноў да ўноў наступначых у вышэйшую школу тав. Макарава падкрэсліла наколькі яшчэ ў нас моцны буржэарэаізм, бядуныя адносіны да навучаючыхся моладзі. Яна справядліва тасамма абараніла сваю бібліятэчную ВНУ, таму што ў нашай краіне, дзе ў народе развіліся такія велізарныя патрэбнасці ў кіно, у ведах, бібліятэчнага справа набыла вялікае дзяржаўнае значэнне, праба каб студэнцкія арганізацыі больш давалі аб себе ведаць у патрэбных выпадках.

Работа камітэта вышэйшай школы павіна скавацца яшчэ і ў будаўніцтве вышэйшых навучальных устаноў, і ў клопатах аб тэхнічнай базе вышэйшай школы, і ў далейшым паліяшчэнні бытавых умоў студэнтства, і ў многім іншым. Мэтай павінен адлучы дапамогу з боку камітэта і нашы наркаматы. Але ўжо цяпер можна сказаць, што ў параўнанні з першым перыядам работы камітэта, калі да кіраўніцтва прапарліся буржуазныя перадавыя школьнікі, камітэт заправаваў па-новаму. (Апладысмэнты).

Можна і праба гаварыць аб многіх недахопах у вышэйшай школе. І сапраўды многа. У дакладах і прамовах на гэтай нарадзе гаварылі аб гэтым. Але зараз неабходна скавантравачы увагу на галоўныя. Праба прызначыць, што сярод усіх недахопаў вышэйшай школы галоўным у даны момант з'яўляецца **недахоп добрых падручнікаў**. Гэта прызначыць і прафесары і студэнты. Аб недахопе падручнікаў тут гаварылася нямаля. Але праба гэта пытанне паставіць не на раду з іншымі, а ў якасці пытанья першаступеннай важнасці.

У нас не мала падручнікаў. Ёсць старыя надрэзаныя падручнікі, ёсць і абноўленыя добрыя падручнікі. Падрыхтоўваецца выданне новых і новых. На 1938 год намячае вялікі план выдання падручнікаў. Але гэта усём не значыць, што ўказаны план выдання падручнікаў колькі-небудзь сур'ёзна падрыхтаваны. Гэты план праба падвергнуць правярцы, не зводзячы справа да фармальнага зааряджэння. Справядліва тасамма ўказанне на тое, што нават падрыхтаваны падручнікі не заўсёды забяспечваюцца савесчасным выданнем. Але галоўнае пытанне ляжыць не ў выдаваць галіне. Націк неабходна паставіць на падрыхтоўцы, на складанні падручнікаў. Наколькі сур'ёзна пытанне аб падручніках, адпавядаючых нашым цыпернішым патрабаванням, вы ведаеце па прыкладу выдання аднаго падручніка для сярэдняй школы. Складзены прафесарам Штастовым і яго групай падручнік гісторыі СССР атрымаў, як вядома, не першую, а другую прэмію. Але каб атрымаць гэты падручнік, над ім нямаля прышлося прапрацаваць і Цэнтральнаму Камітэту ВКП(большэвікоў). (Апладысмэнты).

Каб па-сапраўднаму забяспечыць выданне добрых падручнікаў, праба працаваць вельмі вялікую работу. Праба перш за ўсё ўмець сабраць неабходны для гэтага навукова-выкладчыцкі сім. Праба многа, настойліва і сур'ёзна прапрацаваць над іх арганізацыяй па алпаведных галінах. Ажыццявіць правільнае кіраўніцтва гэтай справай, значыць — правесці сапраўды сур'ёзную і вельмі разумную работу.

Нам патрэбен падручнік, адпавядаючы савесчасным патрабаванням. Ён павінен быць на ўзроўні савесчаснай навуцы і аўсім даступны навучаючымся па сваёй мове. Ён павінен даць неабходны аб'ём ведаў і разам з тым падрыхтоўваць навучаючага да яго будучай практычнай дзейнасці. Ён павінен шырока скарыстаць рашейшыя нашы падручнікі і замежныя падручнікі, дзе вельмі многа каштоўнага для вуч-

быцця. Вазьміце плаванаць ў будаўніцтве

растам беспарадоў сярод вучоных прафесій. Але калі рабочыя і многія сяляне ў буржуазных краінах усе больш працякаюца рэвалюцыйным адмаўленнем капіталізма, то па гэтым шляху немінуча павіна пайсці і ўсё большая частка інтэлігенцыі, у першую чаргу з яе дэмакратычных слаў.

Капіталізм ужо ва многіх краінах, можна сказаць, дабіўся таго, што ў рабочым класе ён мае свайго непрымырмага ворага. Колькасць незадаволеных распе не толькі сярод рабочых, але і сярод сялян, сярод дробных служачых, сярод саматужнікаў. Колькасць незадаволеных распе і сярод інтэлігентных прафесій, настаўнікаў, урачоў, інжынераў, аграномаў, прафесараў, пьсьменнікаў, вучоных. Усё большая колькасць людзей у буржуазных краінах у тым ліку і сярод выхадцаў з прывілеяваных слаў грамадства, з вучоных прафесій, з інтэлігенцыі, пераконваецца ў тым, што капіталізм ужо не апаляне забяспечыць развіццё культуры, развіццё навуцы, не апаляне служыць справе прагрэса. Гэтыя людзі звартаюць свае ўважкі ў наш бок. Але мяла перажаніцца ў незольнасці капіталізма служыць справе прагрэса, мала і таго, каб зраўнець небеспэку фашызма, які параджаецца савесчасным гітучым на карню капіталізмам. Праба яшчэ знайсці дарогу з капіталізма да новага ладу. І вось гэта вялікае цяжкасць да Савецкага Саюза, да нашай работы, да нашага культурнага будаўніцтва, да развіцця тэхнікі і навуцы ў СССР. Нас вучаюць, на нашым прыкладзе праправаць сваю крытыку капіталізма і шляхі пабудовы новага грамадства. Усё гэта накладае на нас адказнасць не толькі перад грамадскай думкай нашай краіны, але і перад грамадскай думкай усяго прагрэсўнага чалавечтва. (Бурныя апладысмэнты).

Гэтыя людзі, якія ўсё больш і больш перажываюць, што людзі вучоных прафесій у капіталістычных краінах пакараны цяжкім беспарадоўем за тое, што многія з іх вельмі доўга працягваюць нявольнасцю зраўнець реакцыйнасць і гітучасць савесчаснага капіталізма. У гэтай рашувае ёсць зярно

нашай. (Апладысмэнты). Мы маем права ганарыцца гэтым становішчам. Рабочы клас, сялянства і інтэлігенцыя Савецкага Саюза могуць ганарыцца тым, што наша вышэйшая школа стаіць на высокім узроўні развіцця, што рабоча-сялянская дзяржава праўдліва да гэтай справы такія клопаты, якія не па плычу шапоўным буржуазным дзяржавам. (Апладысмэнты).

Вы ведаеце тасамма, што для рады буржуазных дзяржаў характэрна, што за апошнія год колькасць ВНУ і навучаючыхся ў іх не толькі не павялічылася, а скарачвалася. Вышэйшая школа ў буржуазных краінах не толькі не даступна працоўным, але яна ў многіх выпадках перажывае ўпадкі у параўнанні нават з рабейшымі годамі.

Не мільдзячы на гэта, ва ўсіх буржуазных краінах распе беспарадоў сярод вучоных прафесій. Гэта адносіцца не толькі да Еўропы, але і да Амерыкі. Ёсць ужо такія галіны інтэлігентскай працы, дзе палова спецыялістаў з вышэйшай асветы астаецца без работы, а частую і без забяспечанага кавалка хлеба. Пашукайце-тка ў нас беспарадоўнага вучонага, беспарадоўнага спецыяліста! Калі-б то-небудзь знайшоў у нас беспарадоўнага вучонага, см-б яму далі прэмію! (Апладысмэнты, смех).

У нас адваротнае становішча. Савецкая вышэйшая школа выпускае цылер ужо штогод да ста тысяч спецыялістаў, а ў нас усе яшчэ вялікі недахоп у спецыялістах ва многіх галінах работы. У нашых умовах такія рэчы, як «беспарадоўныя вучоныя прафесіі» гукаць проста дзіва.

Гавораць і так, што людзі вучоных прафесій у капіталістычных краінах пакараны цяжкім беспарадоўем за тое, што многія з іх вельмі доўга працягваюць нявольнасцю зраўнець реакцыйнасць і гітучасць савесчаснага капіталізма. У гэтай рашувае ёсць зярно

нашай. (Апладысмэнты). Мы маем права ганарыцца гэтым становішчам. Рабочы клас, сялянства і інтэлігенцыя Савецкага Саюза могуць ганарыцца тым, што наша вышэйшая школа стаіць на высокім узроўні развіцця, што рабоча-сялянская дзяржава праўдліва да гэтай справы такія клопаты, якія не па плычу шапоўным буржуазным дзяржавам. (Апладысмэнты).

растам беспарадоў сярод вучоных прафесій. Але калі рабочыя і многія сяляне ў буржуазных краінах усе больш працякаюца рэвалюцыйным адмаўленнем капіталізма, то па гэтым шляху немінуча павіна пайсці і ўсё большая частка інтэлігенцыі, у першую чаргу з яе дэмакратычных слаў.

Капіталізм ужо ва многіх краінах, можна сказаць, дабіўся таго, што ў рабочым класе ён мае свайго непрымырмага ворага. Колькасць незадаволеных распе не толькі сярод рабочых, але і сярод сялян, сярод дробных служачых, сярод саматужнікаў. Колькасць незадаволеных распе і сярод інтэлігентных прафесій, настаўнікаў, урачоў, інжынераў, аграномаў, прафесараў, пьсьменнікаў, вучоных. Усё большая колькасць людзей у буржуазных краінах у тым ліку і сярод выхадцаў з прывілеяваных слаў грамадства, з вучоных прафесій, з інтэлігенцыі, пераконваецца ў тым, што капіталізм ужо не апаляне забяспечыць развіццё культуры, развіццё навуцы, не апаляне служыць справе прагрэса. Гэтыя людзі звартаюць свае ўважкі ў наш бок. Але мяла перажаніцца ў незольнасці капіталізма служыць справе прагрэса, мала і таго, каб зраўнець небеспэку фашызма, які параджаецца савесчасным гітучым на карню капіталізмам. Праба яшчэ знайсці дарогу з капіталізма да новага ладу. І вось гэта вялікае цяжкасць да Савецкага Саюза, да нашай работы, да нашага культурнага будаўніцтва, да развіцця тэхнікі і навуцы ў СССР. Нас вучаюць, на нашым прыкладзе праправаць сваю крытыку капіталізма і шляхі пабудовы новага грамадства. Усё гэта накладае на нас адказнасць не толькі перад грамадскай думкай нашай краіны, але і перад грамадскай думкай усяго прагрэсўнага чалавечтва. (Бурныя апладысмэнты).

Гэтыя людзі, якія ўсё больш і больш перажываюць, што людзі вучоных прафесій у капіталістычных краі

ПРАЦЯГ ПРАМОВЫ В. М. МОЛАТАВА АБ ВЫШЭЙШАЙ ШКОЛЕ

цобы, і разам з тым ён павінен у неабходнай меры адпавядаць задачам ідэа-палітычнага выхавання моладзі. Вышэйшая школа павіна мець і будзе мець добрыя савецкія падручнікі. (Апладысменты).

Што студэнты ў гэтым адчуваюць патрону — няма чаго даказваць. Дастаткова сказаць, што не зводзяцца такія ВНУ, якія былі б паспраўдзеным забеспячэннем добрых падручнікаў. Студэнты прагнуць атрымаць добрыя савецкія падручнікі. Яны зачаліся яго. Такі падручнік аблегчыць і ўсю работу прафесуры ВНУ. Без алтэральных падручнікаў нават добрае выкладанне часткова абясцэньваецца, а з гэтым нельга міршаваць. Стаць пытанне і аб выданні падручнікаў па такіх тэмах, як Сталінскае Канстытуцыя, камсэаляне будаўніцтва, сацыялістычнае планаванне, народна-гаспадарчы ўрост і інш.

Мы можам перагледзець падручнікі і ставіць пытанне аб падручніках для вышэйшай школы. У нас ёсць навукова-выкладчыцкія кадры, якія з гонарам справяцца з гэтай вялікай задачай. Прафесары і выкладчыкі, старыя вучоныя і маладыя навуковыя работнікі павінны ўзяцца за гэту справу, як за адну з важнейшых і неадкладных дзяржаўных задач. Мы абавязаны стварыць для гэтага неабходныя арганізацыйныя і матэрыяльныя ўмовы, аблегчыць работу адпаведных аўтараў і аўтарскіх груп. Тут знойдзецца работа для многіх, работа цікавая і выключна каштоўная

для савецкай дзяржавы. Можна не сумнявацца, што гэтыя падручнікі будаюцца да больш сур'ёзнай крытычнай праверкі нашых вучэбных праграм і планаў і даставіць рад новых пытанняў у вышэйшай школе, ды і ў галіне навуцы. Пакуль мы зарганізуюем выданне гэтых падручнікаў, нам прыдзецца яшчэ многа перавыкладваць старых падручнікаў. Нават тых, якія нас ужо даўка не заважаюць. Трэба прызнаць, што вышэйшая школа адчувае патрону ў новых падручніках, у такіх савецкіх падручніках, якія дадуць ёй моцную базу для дзейнага развіцця. Калі ў мінулыя часы большавікам многа прыходзілася займацца агітацыйнымі брашурамі і рэвалюцыйна, то цяпер нашы задачы паслабелі, і вядзьмаць будзе пачаць рэвалюцыю, але больш добрых савецкіх падручнікаў. (Апладысменты).

Калі ў гэтым пытанні вама нярады дасць належныя пачаткі, яна зробіць вялікую справу. Нельга забываць аб многіх недахопах у вышэйшай школе, але трэба аддаць адсот, у тым тут залучаюцца галоўныя недахопы. Талды нам будзе яна, што тут рашаюцца задачы залучаюцца ў тым, каб забеспячыць вышэйшую школу добрымі падручнікамі, даставіць нашай вялікай справы, справы сацыялізма. Талды мы безумоўна ўнімем нашу вышэйшую школу на новую, больш высокую ступень, і яна зноў лепш заблізіць сваімі новымі поспехамі. (Апладысменты).

III. ЗНАЧЭННЕ ІДЭА-ПАЛІТЫЧНАГА Выхавання

Чаму мы, большавікі, надаем такое вялікае значэнне ідэа-палітычнаму выхаванню? Чаму? Таму, што размах нашай справы, размах справы сацыялізма, патрабуе гэтага. Размах нашай справы настолькі вялікі, правядома савецкай уладай перабудова жыцця ўсюды такія каронныя змены, што ў нашых умовах нельга замыкацца толькі ў штодзённых справах і багучыя патрэбы, а неабходна сцяма адносіцца да генеральнага шляху нашага развіцця, да гістарычных падзей, удзельнікам якіх мы в'яўляемся. Мы, большавікі, лічым, што верным кампасам у гістарычных падзеях можа служыць ленынізм, які раскрывае іх сапраўдную сутнасць. Аваалодзе ленынізмам — у гэтым важнейшай задачай работнікаў вышэйшай школы, у гэтым важнейшай задачай савецкага студэнцтва.

Каб растлумачыць сваю думку, я спынаюся на тым, як ленынізм раэуае задачу пераходу ад капіталізма да сацыялізма. Ленынізм вучыць, што сацыялізм можна пабудавать толькі з таго матэрыялу, які пакінуў нам капіталізм, што сацыялізм можна пабудавать рукамі не нейкіх там птушчана вырашчальных пачва капіталістычнага грамадства выхаваных, «чысценькіх» правяднікаў — сацыялістаў, якіх у жыцці няма і не можа існаваць, а рукамі тых людзей, якіх існуюць, з іх сапраўднымі недахопамі і дастойствамі, якія вырасталі і выхоўваліся ў нетрах самага капіталістычнага грамадства. Аб вялікім значэнні гэтых ленынскіх мыслей нам гавораць усё новыя і новыя факты нашага часу. Таму я прапую тую адну з выдатных выказванняў В. І. Ленына па гэтым пытанню. Бяру артыкул Ленына «Спасеці і трудніцкі савецкай улады», напісаны ў сакавіку 1919 года.

Вось што іскаў тут Ленын: «Старыя сацыялісты-уаглісты вадаржалі, што сацыялізм можна пабудавать з другімі людзьмі, што яны спачатку выхавалі прыгожых, чысценькіх, добра абаучаных людзей і будзь будавать з іх сацыялізм. Мы заўсёды смяліся і гварылі, што гэта кукальная ігра, што гэта забавы кісёных паненак ад сацыялізма, але не сур'ёзна палітыка».

Мы хочам пабудавать сацыялізм з тых людзей, якія выхаваны капіталізмам, ім сапаваным, развучаным, але затое ім і загартаваным у барацьбе. Вось прагаварылі, якія загартаваны тал, што здольны пераносіць у тыяжурную работу большыя аферы, чым любая армія; бось дзесяткі мільёнаў прыгнечаных сялян, пэмных, раскіданых, ад зольных, калі пралетарыят павялае ўмелую тактыку, вакол яго аб'яднацца ў барацьбе. І гэтым бось спецыялісты навуці, тэхніці, усё наскоро праекнуць буржуазным светасуараннем, ёсць ваяжны спецыялісты, якія выхаваліся ў буржуазных умовах, — і добра яшчэ, калі ў буржуазных, а то ў памешчыцкіх, у палачных, у прыгонніцкіх. Што дачычыць народнай гаспадаркі, то ўсе аграномы, інжынеры, настаўнікі — усё яны брэлія з маёмнага класа; не з паветра яны ўвайлі! Немабынны пралетары ад стана і сацыялі ад сакі праціўні ўніверсітэта не магі ні пры цары Нікалаі, ні пры рэспубліканскім прэзідэце Вільсоне. Навука і тэхніка — дзія бачны, для маёмных; капіталізм дае культуру толькі для мещашці. А мы павінны пабудавать сацыялізм з гэтай культуры. Ішмага матэрыялу ў нас няма. Мы хочам будавать сацыялізм неадкладна з таго матэрыялу, які нам пакінуў капіталізм з учора на сёння, цыпер-жа, а не з тых людзей, якіх у парніках будзь прыгавоўлены, калі забудуліцца гэтай пабасеяй. У нас ёсць буржуазны спецыялісты, і больш чужога няма. У нас няма іншых пачлін, нам будавать няма з чаго. Сацыялізм павінен перамагчы, і мы, сацыялісты і камуністы, павінны да справе даказваць, што мы зольны пабудавать сацыялізм з гэтых пачлін, а гэтага матэрыялу, пабудавань сацыялістычнага грамадства з пралетарыяту, якія культурнай карысталіся ў мээрнай колькасці, і з буржуазных спецыялістаў. Ленын бось аб'явіў гаварыць: «Трэба ўзяць усю культуру, якую капіталізм пакінуў, і з яе пабудавать сацыялізм. Трэба ўзяць усю навуку, тэхніку, усё веды, мастацтва. Без гэтага мы жыцьці камуністычнага грамадства пабудавать не можам». Ленын указаў шлях, якім стварыць новае з старога, які скарытаць стары матэрыял у інтэрэсах новага грамадства. Мы ішлі па гэтым шляху, па шляху ленынізма, і вы бачыце: сацыялізм перамог. (Бурныя апладысменты).

Але, каб будавать з гэтага матэрыялу новае грамадства, трэба яна бачыць мету і шляхі не ажыццяўлення. Абмежаваны сваёй кругавор прычымны і буржуазным грамадстве разуменнямі і штодзённымі прабнымі клопатамі, нельга зразумець паставіўнай гісторыі перад людзьмі нашай эпохі карнай задачы, залачы перабудова і аб'яднаўна грамадства. Без засваення

нага грамадства з гэтага матэрыялу; талды вы пустага фразыры, балбатуны».

Вось як пытанне паставіўна гістарычнай спадчынай савецкага сацыялізма. Вось тая трудная, якая стала перад намі квяртына, калі мы ўзялі ўладу, калі мы атрымаці савецкі апарат!

Гэта адна палова задачы і гэта большыя палова задачы. Савецкі апарат значыць, што працоўныя аб'яднаны так, каб вагой сваёй масавага аб'яднання рэалізавалі сацыялізм. Яны яго і рэалізавалі. Але ад рэалізаванага капіталізма сьм не будзець. Трэба ўзяць усю культуру, якую капіталізм пакінуў, і з яе пабудавать сацыялізм. Трэба ўзяць усю навуку, тэхніку, усё веды, мастацтва. Без гэтага мы жыцьці камуністычнага грамадства пабудавать не можам. А гэта навука, тэхніка, мастацтва — у руках спецыялістаў і ў іх галавах.

Так паставіўна задачу ва ўсіх галінах — задачу супярэчліва, я супярэчлівы ўвесь капіталізм, найбольшая, але выканальная. Не таму, што мы выхаваем чысценькіх камуністычных спецыялістаў год пра дваццаць: першае пакаленне камуністаў без плямы і папругу; не, выбачце, нам трэба ўсё залаліць цыпер, не пра дваццаць год, а пра два месяцы, каб змагацца супроць буржуазіі, супроць буржуазнай навуці і тэхніці ўсяго свету. Тут мы павінны перамагчы. Масавай вагой сваёй прымуць буржуазных спецыялістаў служыць нам — цяжка, але можна; і калі мы гэта зробім, мы пераможам».

Вы бачыце, што Ленын з самага пачатку аўсім акрэслена ставіў пытанне аб тым, як імяна, і з якога імяна матэрыялу можна пабудавать сацыялізм, і вы бачыце, як мы ўжо даўка прасунуліся па гэтым шляху. Ён жорстка смялейва разважаны на тэму аб тым, што для будаўніцтва сацыялізма спачатку трэба выхавать прыгожых, чысценькіх, добра абаучаных людзей, і лідэраў, якіх у парніках будзь прыгавоўлены. Апракідваючы гэтыя разважаны і адкаі насьмешка, ён гаварыць: «Мы хочам пабудавать сацыялізм з тых людзей, якія выхаваны капіталізмам, ім сапаваным, развучаным, але затое ім і загартаваным у барацьбе». Ён указаў на тое, што ў капіталістычным грамадстве побач з буржуазіяй і іншымі пачамі становіцца існуючы пралетары, з якіх капіталізм выкоўнае перацну армію змагаюць са сацыялізм і якіх пры ўмелай тактыцы могуць павесці за сабой мільёны сялян і дробнага гарадскога люда. Але ён указаў тавсэма і на тое, што гэтага неадстаткова, што неабходна ўключыць у справу будаўніцтва сацыялізма, які ідзе на змену капіталістычнаму грамадству, інжынеру, настаўнікаў, аграномаў і іншых інтэлігентнаў, якія вышлі з маёмных класаў, выхаваны ў буржуазным духу. Ленын указаў, што без прымяччя буржуазных спецыялістаў нельга прыступіць да будаўніцтва сацыялізма. Ён ўжо талды гаварыў: «У нас няма іншых пачлін, нам будавать няма з чаго. Сацыялізм павінен перамагчы, і мы, сацыялісты і камуністы, павінны да справе даказваць, што мы зольны пабудавать сацыялізм з гэтых пачлін, а гэтага матэрыялу, пабудавань сацыялістычнага грамадства з пралетарыяту, якія культурнай карысталіся ў мээрнай колькасці, і з буржуазных спецыялістаў». Ленын бось аб'явіў гаварыць: «Трэба ўзяць усю культуру, якую капіталізм пакінуў, і з яе пабудавать сацыялізм. Трэба ўзяць усю навуку, тэхніку, усё веды, мастацтва. Без гэтага мы жыцьці камуністычнага грамадства пабудавать не можам». Ленын указаў шлях, якім стварыць новае з старога, які скарытаць стары матэрыял у інтэрэсах новага грамадства. Мы ішлі па гэтым шляху, па шляху ленынізма, і вы бачыце: сацыялізм перамог. (Бурныя апладысменты).

Але, каб будавать з гэтага матэрыялу новае грамадства, трэба яна бачыць мету і шляхі не ажыццяўлення. Абмежаваны сваёй кругавор прычымны і буржуазным грамадстве разуменнямі і штодзённымі прабнымі клопатамі, нельга зразумець паставіўнай гісторыі перад людзьмі нашай эпохі карнай задачы, залачы перабудова і аб'яднаўна грамадства. Без засваення

такога вучэння як марксізм-ленынізм, асвятляюцца генеральны шлях гістарычнага развіцця, раскрываюцца сьме сучасных падзей, нельга быць свядомым удзельнікам гістарычных падзей нашага часу.

Гэта не значыць, што дастаткова запісацца ў камуністы, наліпіць на себе адпаведны ярлык, і гэтым атрымаем права на імя перадагага чалавека нашай эпохі. Мы цяпер добра ведаем, што пад камуністаў, пад абаронцаў ленынізма, падфарбоўваюцца і алейшыя нашы ворагі. Таго-сяго з такіх людзей нельга нават на час захаляць і ўзімаць высока. Але фальш праца ці пазна ўсёроўна выявіцца. У вялікіх падзеях нашай эпохі часам на паверхню выдываюць, граючы пэўную ролю і розныя людзі, наківаючы на сьме маску сапаваным сацыялізмам, а на самой справе не вераць у тое, што можна жыць без дапамагі ад паноў з тугой машыны, без праслужыўна буржуазіяі.

Пасля падзей апошняга часу мы добра ведаем, што сарод гэтых прымазаваных да савецкай улады і большавіцкай партыі людзей было няма старых і новых платных агентаў буржуазіі, агентаў белгвардзейчынны і замежных разведкаў. Трэба прызнаць, што мы праявілі недапушчальную невераўнасць да многіх з іх, што мы, нават змагаючыся з імі, залалта доўга лічылі іх ідэальнымі людзьмі, прадстаўляючымі палітычную плынь. На самой справе ўсе гэтыя траіцысты, бухарынцы і ім падобныя даўно ўжо ператварыліся ў банду шпікаў і забойцаў, шкандікаў і дыверсантаў. У гэтым асяроддзі аказалася няма мільёнаў агентаў парскай ахракці, раслінных правакатараў і здраўнікаў, за мээрную маду выкоўнаўшых гуснейшымі дурчэнькі белгвардзейскіх і замежных разведкаў, стваряна паўважыўных перад імі на бруку. Гэтым пачам прышлося выкручываць у зурручывітце, прышлося пам'яніну выкручываць у здраўніцтве. Усе гэтыя пачы, імяны якіх вы вядомы на апошніх судовых прапасах, паказаны цяпер перад усём светам у іх сапраўдным выглядзе, бось масак, і вы ведаеце, што больш адгавна вішчыцца, чым гэты чалавечы хлам, апацна, нельга ўзіць.

Гэтыя-ж і сьме тых людзей, якіх старое грамадства, пануючы класы капіталізма калелі-б мець у нашым асяроддзі, каб разлагаць нашу справу, каб падрываць яе поспехі. Гэтыя людзі, праз якіх буржуазія ішчэ ішчэнула і імянецца вярнуцца зноў да ўлады, расчытаць зноў месца для свайго панаванья. Уся гэта зграя забойцаў, шпікаў і шкандікаў была апошняй стаўля буржуазіяі. На іх падрыўну і разлагаючую дурчэньку работу разлічалі белгвардзейскі і мещавікі, асэры і замежныя шпіённы-разведчыкі. Нічога імяна бось-высокага, маральна бось мошняга ў старога грамадства для барацьбы з сацыялізмам не асталася. Усе гэтыя траіцысты і бухарынцы разам з іх падрыўнымі ўсякага роду — нішто іншае як атрэбе буржуазнага грамадства, яго агентура, прадстаўляюць ідэальны і маральны вопіць гэтага грамадства, калі яшчэ давольна тут гаварыць аб якіх-небудзь ідэях, аб якой-небудзь маралі. Мы добра ведаем цяпер хто гэтыя людзі, прастытураваныя да канца. Яны ў сваім агітным агоніем аблічы адлюстроўваюць ідэа-маральны вопіць гішчых, дажываючых свой век буржуазных класаў. Мы і адраўнілі іх туды, куды гісторыя ў не такім аддаленым будучым адраўніць, мабыць, і само капіталістычнае грамадства. (Бурны апладысменты).

Ленын указаў на тое, што пабудова сацыялізма з матэрыялу пакінутага капіталізмам, задача супярэчліва. Старое не ўступае дарогу новаму бось бою, бось упарты барышчы. З другога боку, новае, а значыць і новыя людзі, могуць вырасіць і загартавань толькі ў барацьбе з гэтым старым, сьмема расчытаючы дарогу сацыялізму. Каб зачысчыць магчымасьць разабрацца ў гэтых супярэччых, знаёсці прыліны шлях і ісьці разам з перадавымі людзьмі нашага часу, патрэба пастаянная работа па ідэа-палітычнаму выхаванню мас, па ідэа-палітычнаму выхаванню моладзі, а тавсэма саміх кіруючых кадраў і спецыялістаў усіх галін. Талды не прыдзецца доўга чакаць таго моманту, калі мы разгрома да канца ўсіх і ўсёкіх буржуазных перадаўнічаў, які-б яны ні дурчэнькілі, ні залучалі, ні выкручываліся. (Апладысменты). У нас бэстра распе і маюць апора нашай справы — нашы стыхаваны і ўпярнікі аволаў, фабрык і калгасаў, героі працы, тэхнікі і навуці, героі ваеннай справы, авіяны і Арктыкі, растуцца у сваіх велах і грамадскім вопыце савецка моладзі. (Апладысменты). Перад няўхільным ростам гэтых сіл патугі нашых ворагаў абесільны. Жалдань свядома ўдзельнічаць у радах будаўніцтва новага грамадства і часна служыць да канца сваёй радзіме ўсё больш захватвае людзей усіх пакаленняў нашай краіны.

Урокі апошніх палітычных выкрыўчальных судовых прапасаў вельмі істотны. Цяпер мы асвіла добра запамінаці ўказанне таварыша Сталіна аб тым, як неабсячана ў наш час палітычная бясхлупатнасць. Папоўніліся і нашы прадстаўленцы ў пытанні аб дзяржаўе, у пытанні аб дзяржаўе наоугу і аб сацыялістычнай дзяржаўе, якая знаходзіцца ў вяршыні капіталістычным акружэнні, у прынацісці. Больш чым калі-б там ні было мы зразумелі палітычную ролю шпіёнскіх разведкаў замежных дзяржаў і разам з тым неабсячана свайёй уласвай добрай разведкаі. Наша прадстаўленцы ў пытанні аб дзяржаўе сталі яшчэ больш квяртычымі, і гэта палечыць нам больш праявіць скарытацтва апарата дзяржаў-

ны ў справе будаўніцтва новага, камуністычнага, грамадства.

З барышчы з ворагамі народа мы вышлі зусім не аслабленымі. Мы ішчэ больш умачваліся і ішчэ больш упэўнены ў поўнай перамоце нашай справы. (Апладысменты).

Як аблічыся гэты падзеі на нашай практычнай работе, можна меркаваць коці-бы на такому прыкладу. Я маю на ўвазе работу прамысловасці ў гэтым годзе. За 1937 год, у разультатаце выкрытня шкандітца, нам прышлося зрабіць значную змену кадраў у прамысловасці. Замест многіх, якіх размерна кічылі сваім доўгім вопытам, а на справе палітычна перадаўніча і зоблыталіся ў шкандітца, «комуністы» і інжынеру-спецыялістаў, нам прышлося за апошні месяцы залучыць многа новых людзей, галоўным чынам, з вядільных раей практыкаў і маладых спецыялістаў. У некаторых галінах прамысловасці прышлося змагацца злы слой палітычна прагнущых работнікаў. Цяпер можна ўжо меркаваць аб першых выніках гэтага абнаўлення кіруючых кадраў у прамысловасці.

Як вядома, 30 лістапада 1937 года была апублікавана вытворная праграма прамысловасці на 1938 год. Гэта праграма прадугледжвала рост прадукцыі прамысловасці ў гэтым годзе на 15,3 проц супроць мінулага года. Пры яччэнашніх маштабах нашай прамысловасці такі рост прамысловай прадукцыі за алей год прадстаўляе аграмадную велічыню, не гаворачы ўжо аб тым, што гэта ярка падкрэслівае перавагу сацыялістычнага ладу перад капіталістычным, дзе зноў разгортваюцца глыбокі акавічаны крызісы. Ці сапраўднае і паставіўнай задачай нашы дзяржавы гаспадарчыя кадры?

Праўдэма вытворную прадукцыю студэнта гэтага года са студэнтам мінулага года. Аказалася, у студэнтах мы мелі павелічэнне прадукцыі супроць студэнта 1937 года на 5,5 проц. Мы пайшлі наперад, але павелічэнне супроць мінулага года было яшчэ парадальна невялікае. Люты гэтага года даў павелічэнне прамысловай прадукцыі на 6 проц супроць лютага мінулага года. Гэтым быў зроблен далейшы крок наперад. Скавіць супроць сакавіка мінулага года даў павелічэнне прамысловай прадукцыі ўжо на 12 проц. Нарастанне тэмпаў росту прамысловасці тут дастаткова вілаць. Цяпер мы маем дзень і аб красавіку месяцы. Красавік даў павелічэнне прамысловай прадукцыі супроць красавіка мінулага года на 15 проц. (Бурны апладысменты).

Як бачыце, наша прамысловасць увайшла ўжо ў русло выканання галавога плана. Гэта не значыць, што ў нас чьма адсталы і дэмна працоўныя галін прамысловасці. Ні аб якім супаважэнні да дзесяткум уроўні не

можа быць і гутаркі. Але вам аразумела, што такі ўздым і такое нарастанне тэмпаў росту прамысловасці можа адбыцца толькі на здаровай аснове. На нашых валах новыя кадры авалодвалі кіруючым прамысловасцю. Зьмеда палітычна праявіўшыся кіруючій, расчыта гаспадарчага апарата ад ворагаў-шкандікаў аўсім не палобіла прамысловасць. Новыя кадры палобіраць ўжо да рук даручаную справу, пасляхова сапраўдуюцца з ёй. Гэта паказальнік таго, як вырасталі нашы гаспадарчыя кадры, якіх рэзервы мы ўжо маем і якіх упэўнена мы можам рухаша наперад, арганізуючы праявіла вылучэнне новых сіл, правільнае выхаванне і кіруючій імі. Падобныя поспехі сталі магчымымі дзякуючы таму, што ўвесь рабочы клас і ўся маса працоўных нашай краіны бэстра распе у сваёй грамадскай свядомасці і ў сваім умненні арганізавалі працу. У нас усё дзеці ахоплены пачатковай школай, і бэстра распе сярэдня асветы. Тое, што сярэдня школа стала даступна для мільёнаў якакоў і дзятуч, мае велізарнае значэнне. Тое, што вышэйшая школа зрабіла за апошнія голы ў падрыхтоўцы новых кадраў спецыялістаў, пачынае ўжо даваць свае сур'ёзныя плалды. Мы павінны даражыць кожным старым спецыялістам і берагчы іх, але галоўнай сілай сарод кваліфікаваных спецыялістаў сталі ў падрыхтоўцы новага пакалення, лік якіх распе з кожным днём.

Некількі ў культурных адносінах вырасіць ўжо народы Савецкага Саюза, некількі вырасілі і кадры нашых спецыялістаў, мы бачым на кожным кроку па фактах, які адносіцца да нашага гаспадарчага фронту. Мы ўсеякі ішчэкулься і ішчэкулься прадужыць перыяд мірнай пералымкі — на гэта заўсёды былі накіраваны намаганні савецкай улады і большавіцкай партыі, намаганні нашага вялікага кіруючій і правалера народаў таварыша Сталіна. (Бурныя праціяныя апладысменты. Усе ўстаўня).

Мы не дарма пражылі гэтыя голы мірнай пералымкі. Ужо няма а зроблене ў справе падрыхтоўкі новых савецкіх кадраў спецыялістаў. У гэтай галіне цяпер рамае справу ідэа-палітычнае выхаванне. Яшчэ гол таму назаў таварыш Сталін гаварыць:

«Цяпер вузавым пытаннем для нас з'яўляецца не ліквідацыя тэхнічнай адсталасці нашых кадраў, бо яна ў асноўным усю ліквідавана, а ліквідацыя палітычнай бясхлупатнасці і палітычнай дыверсітэці па шкандікаў, выпалкова атрымаўшы партыіны білет». Каб рухаша ўпэўнена наперад, каб забеспячыць росквіт сіл нашай радзімы, мы павінны памтаць аб гэтых укаваных таварыша Сталіна, памтаць аб значэнні ідэа-палітычнага выхавання ў наш час.

ПЕРШАЯ ўСАЮЗНАЯ НАРАДА РАБОТНІКАў ВЫШЭЙШАЙ ШКОЛЫ СССР — ТАВАРЫШУ СТАЛІНУ

ДАРАГІ ПРАВАДЫР І НАСТАўНІК, ЛЮБІМЫ ТАВАРЫШ СТАЛІН!

Першая ўсесаюзная нарада работнікаў вышэйшай школы, звяртаючыся да Вас, арганізатара і натхніцеля нашых перамог, выражае свае пачуці бэзаветнай аданасці нашай вялікай радзіме, савецкаму ўраду, слаўнай ўсесаюзнай камуністычнай партыі большавікаў. Урады фашысцкіх краін накіроўваюць усё свае сілы на імперыялістычную бойню, на варварскае знішчэнне гарадоў, жанчын і дзятч, на зруйнаванне ўсіх элементаў культуры і цывілізацыі. У капіталістычных краінах у выніку крызіса і лютай экавілацыйнай працоўных дэградарые культура, навука і асветы.

І гэты ў нас, у нашай краіне, вызвалены ад аюкі капіталізма, працітца прамысловасці, сельскай гаспадарка, працітца сапраўднай культура, навука і асветы.

Права на асвету — гэта неад'ёмнае права, заававае ўсімі працоўнымі СССР і запісанае ў вялікай Сталінскай Канстытуцыі. Нашы вышэйшыя навуковыя ўстановы, дзе навучаецца 550 тысяч студэнтаў, выпускаюць у 1938 годзе 100 тыс. маладых спецыялістаў па ўсіх галінах навуці і тэхніці.

Прыём у гэтым годзе ўстаўноўлен урадам у 166 тыс. чалавек — рост, якога не ведае ні адна капіталістычная краіна ў свеце. Дзесяткі тысяч спеці-

чыўшых ВНУ выкоўнаюць зараз адкаваны кіруючыя работы на ўсіх участках сацыялістычнага будаўніцтва нашай неабсячнай радзімы.

Багда наёмных нягоднікаў — прэзэрэныя траіцыста-бухарынскія і буржуазна-нацыяналістычныя шпіённы і правакатары нямаю шкандікаў вышэйшай школы, але не ўдалося і нікому нікокі не ўдасца прыніць рух наперад нашага народа да ішчэлівага, радаснага, культурнага, заможнага жыцця.

Павышаючы сваю рэвалюцыйную пільнасць, мы дапаможам нашай слаўнай разведкаі, узначальнаею верным ленынізмам — сталінскім паркомам Нікалаем Іванавічам Вэжым, да канца ачысціць нашы вышэйшыя навуцальныя ўстаўны, як і ўсю нашу краіну, ад асталаткаў траіцыста-бухарынскія і ішчэліва контррэвалюцыйнай пачысці.

У надхольчых выбарах у Вярхоўныя Саветы саюзных і аўтаномных рэспублік, мы, работнікі вышэйшай школы, залучым аданых нашай радзіме, прэзэрэных людзей, прыкладзем усю энэргію, каб перамога блока камуністаў і беспартыйных уноў прадэмавістрава перад усём светам непарушана маральна-палітычнае адзіства ўсяго савецкага народа.

Мы аддаем сабе поўны адсот у тых вялікіх ішчэ нелаходах, якія ёсць у вышэйшай школе. Але ў нас ясная праграма дзеянняў, чоткія дырэктывы

ПЕРШАЯ ўСАЮЗНАЯ НАРАДА РАБОТНІКАў ВЫШЭЙШАЙ ШКОЛЫ СССР — ТАВАРЫШУ МОЛАТАВУ

ДАРАГІ Вячаслаў Міхайлавіч!

Работнікі вышэйшай школы — дырэктары, прафесары, дацэнты, аспіранты і студэнты, сабраўшыся на 1-й ўсесаюзнай нарадзе на вышэйшай школе, вітаюць Вас, вернага большавіка, ленынца, бліжэйшага сарагніка вялікага правадыра народаў таварыша Сталіна.

Савецкая вышэйшая школа за апошні голы дасягнула вялікіх поспехаў. Гістарычны паставы Соўнаркома і ЦК нашай партыі аб вышэйшай школе з'яўляюцца яркім доказам клопатаў партыі і ўрада і асабіста таварыша Сталіна аб вышэйшай асвете ў нашай краіне.

Указанне партыі і ўрада аб неабсячанаці ўсмернага развіцця і ўмацаван-

ня вышэйшай школы, як аднаго з асноўных вагараў сацыялістычнай культуры, з'яўляюцца праграмай дзейнасці для ўсіх нас, работнікаў вышэйшых навуцальных установаў.

Мы зробім усё, дарэгі Вячаслаў Міхайлавіч, каб у вырашэнні гэтай грамадскай задачы аказаліся на ўзроўні патрабаваўшай нашай вялікай Сталінскай эпохі.

Акружаны сталінскімі клопатамі і ўвагай, мы аддаём свае сілы на падрыхтоўку кадраў, бэззаветна аданых свайёй радзіме,

ЗВАРОТ ПЕРШАЙ УСЕСАЮЗНАЙ НАРАДЫ РАБОТНИКАУ ВЫШЭЙШАЙ ШКОЛЫ СССР

Да ўсіх работнікаў, професараў, выкладчыкаў і навучаючыхся вышэйшай школы Саюза ССР.

Таварышы! Мы, работнікі вышэйшай школы СССР, сабраўшыся на першую Усеасаюзную нараду, скліканую Усеасаюзным камітэтам па справах вышэйшай школы, абмеркавалі асноўныя пытанні стану і развіцця вышэйшай асветы ў нашай сацыялістычнай дзяржаве рабочых і сялян.

За 20 год сацыялістычнага будаўніцтва, пад кіраўніцтвам вялікай партыі **Леніна—Сталіна**, у СССР створана магутная сетка вышэйшых навучальных устаноў, якія ахапляюць 350 тысяч навучаючыхся. Пяцідзесят тысяч професараў, дацэнтаў, выкладчыкаў і іншых навуковых работнікаў рытуюць кадры для сацыялістычнай радзімы.

У 90 ВНУ царскай Расіі навучалася 125 тысяч дзяцей буржуазіі, памоччыкаў, чыноўнікаў, духавенства і кулацтва. У краіне пераможана сацыялізма створана 700 ВНУ, у якіх вучацца дзеці рабочых, сялян і савецкай інтэлігенцыі. Там, дзе да сацыялістычнай рэвалюцыі працоўныя прыгнетаныя царызмам нацыялістычнай асветы былі амаль палітоўна неписьменнымі, сотні тысяч юнакоў і дзяўчат навучаюцца ў вышэйшай школе. У Кіргізкай ССР, дзе да сацыялістычнай рэвалюцыі не было ні адной ВНУ, ёсць цяпер 3 савецкія ВНУ. У Казахскай ССР створана 14 ВНУ, у Узбекскай ССР — 26 ВНУ, у Грузійскай ССР — 16 ВНУ, у Беларускай ССР — 19 ВНУ.

Там-жэ росвіт вышэйшай асветы ў іншых браціх савецкіх рэспубліках.

Штодняе кіраўніцтва вышэйшай школы, якое праводзіць ЦК ВКП(б), савецкім урадам, асабіста правадзіром народаў таварышам **Сталіным** і яго саратнікам таварышам **Молатавым**, ажыццяўляе ўсё характэрнае дасягнутымі вынікамі. Толькі за апошнія чатыры гады бюджэт вышэйшых навучальных устаноў СССР вырас у 2,2 раза — з 936 млн. рублёў у 1934 г. да 2.195 млн. у 1938 г. Фонд зарплатаў работнікаў вышэйшай школы вырас за гэтыя гады з 299 млн. да 675 млн. рублёў, вучэбныя выдаткі — з 115 млн. да 223 млн. рублёў, стипендыяльны фонд навучаючыхся вышэйшай школы — з 333 млн. да 801 млн. рублёў.

Толькі ў 1938 г., у сувязі з увядзеннем штырна-акадэмічнай сістэмы ў ВНУ, урад асцягнуў далаткова да фонда зарплатаў професарска-выкладчыцкага і вучэбна-дапаможнага складу ВНУ 200 млн. рублёў. Стипендыяльны фонд, у сувязі з павышэннем стипендыяў студэнтам ВНУ, уарос таўсэма на 200 млн. рублёў ў 1938 г.

Зароботная плата професарска-выкладчыцкага і вучэбна-дапаможнага складу ВНУ ўзрастае за адзін год у сярэднім больш чым на 30 проц.

Професары, выкладчыкі і ўсе навуковыя работнікі вышэйшай школы СССР маюць усе неабходныя ўмовы для развіцця сваёй навуковай кваліфікацыі і далейшага ідэяна-палітычнага росту.

Студэнты савецкіх ВНУ забяспечаны ўсім неабходным матэрыяльным і культурнымі ўмовамі для добрай і выдатнай вучобы.

Няма ні адной капіталістычнай краіны ў свеце, якая магла-б раўняцца па размаху вышэйшай асветы з нашай сацыялістычнай радзімай.

Ва ўсіх капіталістычных краінах зьявілася навучаючыхся вышэйшых навучальных устаноў сістэматычна скарачаюцца; атрымаўшы вышэйшую асвету малодшыя людзі, не маючы магчымасці азнаёміць сябе са спецыяльнасцю, вымушаны паступаць на пазлы афіцыйнага, шэфскага, паліцэйскага або астацкага беспрацоўнымі.

У Германіі рэакцыйнае наступленне на навуку і вышэйшую школу, ажыццяўляемае фашысцкімі пагромчыцкамі, прывяло да скарачэння квантэнтаў навучаючыхся ўніверсітэтаў і тэхнічных ВНУ ў 2—3 разы. Тысячы вучоных падвяргаюцца ганенням, кінуты ў канцэнтрацыйныя лагеры або пазбаўлены работні.

Зусім іншая карціна ў нас — у краіне пераможана сацыялізма. Не глядзячы на вялікі рост колькасці навуковых работнікаў патрэбнасць у іх далёка яшчэ не задаволена. Народная гаспадарка нашай краіны штогод атрымлівае 100.000 малодшых спецыялістаў, скончыўшых ВНУ СССР, але і гэтай колькасці далёка недастаткова. Кожны скончыўшы саюзную ВНУ малодшы спецыяліст неадкладна забяспечваецца работай па спецыяльнасці і ўсім неабходнымі ўмовамі для навуковай работы і культурнага жыцця.

Прозрачныя траціцка-бухарынікі і буржуазна-нацыяналістычныя агенты фашызма, шпіёны, дыверсанты і забойчыя прагвалілі сваю гнусную варожую дзейнасць і ў вышэйшай школе. Школьніцтва нанесла ямадлую шкоду развіццю вышэйшай асветы.

Ворагі школьнікі дзе толькі маглі. Яны сцяпало заблыталі вучэбныя плацдармы ВНУ, зрывалі падрыхтоўку выкладчыцкага кадры, тармазілі капіталістае будаўніцтва і стваралі дыспарторныя памідж будаўніцтвам вучэбных будынкаў і інтэрнатаў, затрымлівалі выпуск важнейшых дакументаў, рэгулюючых жыццё ВНУ — статус вышэйшай школы, палажэнне аб вытворчай практыцы, палажэнне аб аспірантурі, — зрывалі шляхам прыёму ў ВНУ, тармазілі вы-

пуск падручнікаў і навучальных праграм, выцягвалі сацыяльна-эканамічныя навуку з навучальных планаў ВНУ, зрывалі падрыхтоўку кадры выкладчыкаў палітычнай эканоміі і філасофіі.

Славутыя органы савецкай рэвалюцыі, пад кіраўніцтвам сталінскага наркома **Н. І. Ежова**, разграмілі асіныя гнёды траціцка-бухарыніцкіх мараўнікаў.

Аднак, мы ні на мінутку не можам супакоіцца. Благадумшчу і бесклапотнасці не можа быць месца ў савецкай вышэйшай школе. Усе мы павінны дэбрда памятаць, укаваны правадзіра народаў таварыша **Сталіна** аб капіталістычным акружэнні. Гэта абавязвае нас увармерна павышаць большэвіцкую шчырасць, мабілізацыйную гатоўнасць, нястомна выкрываць ворагаў народа і ўвармерна ўмацоўваць абаронадольнасць нашай сацыялістычнай радзімы.

Перад намі — работнікам вышэйшай школы — ставяць задачы велізарнай важнасці. Глава савецкага ўрада таварыш **Молатаў**, які выступіў на нашай нарадзе, паставіў перад работнікамі вышэйшай школы задачу стварэння добрых савецкіх падручнікаў, як першачарговую і галоўную ў даны момант. Справай нашага гонару і абавязку з'яўляецца выкананне гэтага ўкавання таварыша **Молатава**. Мы павінны ў найкарцейшы тэрмін, на аснове новых стабільных навучальных планаў правільна арганізаваць вучэбны працэс у ВНУ, разгарнуць навукова-даследчую работу на кафедрах ВНУ, спалучаючы яе з асабістымі ВНУ і запатрабаванымі народнай гаспадаркі краіны.

Мы павінны шырока разгарнуць і палепшыць падрыхтоўку і перападрыхтоўку навукова-педагагічных кадры. Нашай неадкладнай задачай з'яўляецца ўвармернае ўмацаванне дысцыпліны сярод професараў, выкладчыкаў і студэнтаў і наяўленне належнага парадку на ўсіх участках работы ВНУ ў адпаведнасці з паставоўнамі СНК СССР і ЦК ВКП(б) ад 23 чэрвеня 1936 года.

Перад савецкай вышэйшай школай ставяць задачы максімальнага расшырэння прыёму новых навучаючыхся ў бліжэйшыя гады і палепшэння якасці работы ВНУ, у адпаведнасці з патрабаваннем народнай гаспадаркі СССР.

На нас — работнікаў вышэйшай школы — ускладзена партыяй **Леніна—Сталіна** і савецкім урадам вялікі і ганарны абавязак падрыхтоўкі і выхавання савецкіх спецыялістаў вышэйшай кваліфікацыі, здольных кіраваць народнай гаспадаркай, да канца адважных вялікай справе партыі **Леніна—Сталіна**, палікі падрыхтоўкі нашай цудоўнай сацыялістычнай радзімы. Усе наша работа на падрыхтоўку малодшых савецкіх спецыялістаў павінна быць працягана ідэяна-палітычным большэвіцкім выхаваннем студэнцтва. Скончыўшы саюзную вышэйшую школу спецыяліст павінен умець выконваць лозунгі вялікага **Сталіна** аб авалоданні тэхнікай і большэвізмам. Нянавісць да буржуазіі і яе агенты — траціцка-бухарыніцкіх фашызмаў, бізлітасяна барацьба з імі і ўменне выкрываць іх, як-бы маскэй яны ні прыкрываліся, бязмежна аднаўнасць і любоў да савецкай радзімы — вось асноўныя эметы ідэяна-палітычнага выхавання студэнтаў.

Увармернае правядзенне вясновай экзаменацыйнай сесіі і дзяржаўных экзаменаў, выкананне плана прыёму ў ВНУ і падрыхтоўка да новага навучальнага года з'яўляюцца бліжэйшымі задачамі нашай работы.

Усю сваю работу мы павінны спалучаць з актыўным удзелам у падрыхтоўцы і правядзенні выбараў у Вярхоўны Савет працоўных савецкіх і аўтаномных рэспублік. У гэтых выбарах работнікі савецкай вышэйшай школы павінны паказаць маральна-палітычнае адліства разам з усімі народам нашай сацыялістычнай радзімы, сваю адданасць камунізму, справе **Леніна—Сталіна**.

На ўсіх участках выбарчай кампаніі работнікі вышэйшай школы СССР павінны ісці ў перадавых шэрагах працоўных мас СССР, памятаючы ўкаванне таварыша **Сталіна** аб савецкай інтэлігенцыі.

«Наша савецкая інтэлігенцыя, — гаварыў таварыш **Сталін** у сваім дакладзе аб праксе Канстытуцыі Саюза ССР, — гэта — зусім новая інтэлігенцыя, звязаная ўсімі каранямі з рабочым класам і сялянствам». І далей: «Як бачыце, гэта зусім новая працоўная інтэлігенцыя, палобнай якой не знойдзецца ні ў адной краіне змагаю парас».

Даламагачыя органы паліторыі рабочага класа ўмацоўваць сацыялістычнае будаўніцтва і граміць астаткі ворагаў народа — траціцка-бухарыніцкіх і буржуазна-нацыяналістычных агентаў фашызма, — мы, работнікі вышэйшай школы СССР, будзем няўхільна праводзіць у жыццё дырэктывы ЦК ВКП(б) і СНК СССР аб разгортванні і ўмацаванні вышэйшых навучальных устаноў.

Дружнай і агуртаванай работай узінем на ішчэ большую вялікую справу вышэйшай асветы ў СССР!

Пад сігнам партыі большэвікоў, пад кіраўніцтвам вялікага правадзіра, друга і настаўніка таварыша **Сталіна** пойдзем наперад да новых перамож камунізма!

З ВЯЛІКІМ УЗДЫМАМ ПРАЦОЎНЫЯ БССР ВЫЛУЧАЮЦЬ КАНДЫДАТАМІ Ў ДЭПУТАТЫ ВЯРХОЎНАГА СОВЕТА РЭСПУБЛІКІ ЛЕПШЫХ СЫНОЎ І ДОЧАК РАДЗІМЫ АДНАНЫХ ЗМАГАРОЎ ЗА СПРАВУ ЛЕНІНА—СТАЛІНА

Калгаснікі сельскагаспадарчай арэлі «Чырвоны партызан», Падляскага сельсавета, Менскага раёна з захапленнем сцудзілі пісьмо калгаснікаў арэлі «Прама» Грузійскай ССР — калгаснікам і ўсім працоўным Савецкай Беларусі. На здымку: чытка пісьма ў 1-ай брыгадзе ў часе аб'яднанага схода.

РЭЧЫЦКАЯ ГАРАДСКАЯ ВЫБАРЧАЯ АКРУГА

Наментавы настаўнікаў, дашкольных работнікаў, палітасветработнікаў і студэнтаў горада Рэчыцы імяцілі кандыдатамі ў дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР.

Юсіфа Вісарыёнавіча СТАЛІНА

і выкладчыка гісторыі педвучылішча ІВАНА КЛІМЕНЦЕВІЧА ЯКІМОВІЧА

РЭЧЫЦА. (Спец. нар. «Звязда»). На перадвыбарчым сходзе ў рэдакцыі і бадэўным настроі, азявілі настаўнікі, палітасветработнікі і студэнты. Разам з імі ў залу ўварвалае баявая песня. Пасля адкрыцця схода слова

бірэ настаўніка Аершчанскай школы тав. Янковіч А. Ф. Ён уносіць прапанову вылучыць першым кандыдатам у дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР правадзіра народаў таварыша **Сталіна**. Тав. Янковіч прапануе таксама вылучыць кандыдатам у дэпутаты Вярхоў-

нага Савета БССР выкладчыка гісторыі педвучылішча тав. Якімовіча Івана Кліменцэвіча.

Пад бурныя апладыменты сход пачаў прыняць пісьмо таварыша **Сталіна**

ПРАМОВА НАСТАЎНІКА А. Ф. ЯНКОВІЧА

Таварышы! Беларускі народ, як і ўсе народы нашага вялікага Савецкага Саюза, перажывае раласныя дні. Мы ажыццяўляем наша выбарчае права, дадзенае нам самай дэмакратычнай у свеце **Сталінскай Канстытуцыяй**. Мы, грамадзяне Беларускай ССР, ўвармерна ўсведомленнем таго, што творцом нашай рэспублікі, нашага шчацця з'яўляецца дарогі наш настаўнік і

правадзір Юсіф Вісарыёнавіч **Сталін**. Я ўношу прапанову вылучыць першым кандыдатам у дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР нашага любімага правадзіра таварыша **Сталіна** (бурныя апладыменты). Таксама ўношу прапанову вылучыць кандыдатам у дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР выкладчыка гісторыі тав. Якімовіча Івана Кліменцэвіча. Тав. Якімовіч сапраўдны народ-

ны настаўнік. Ён гарачы патрыёт вялікай сацыялістычнай радзімы. Свае веды ён поўнаасцю аддае савецкім студэнтам. Тав. Якімовіч на справе даказаў сваю адданасць партыі **Леніна—Сталіна**, савецкаму народу, нашай радзіме. Ён заслугоўвае поўнага давер'я народа быць дэпутатам сацыялістычнага парламента нашай Беларускай рэспублікі. (Апладыменты).

Пастовае перадвыбарчага схода на лекцыяў, настаўнікаў, дашкольных работнікаў, палітасветработнікаў і студэнтаў горада Рэчыцы. Прысутнічала 500 чалавек.

Абмеркаваўшы пытанне аб вылучэнні кандыдатаў у дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР, перадвыбарчы сход паставіў:

1. Вылучыць першым кандыдатам у дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР па Рэчыцкай гарадской выбарчай акрузе геніяльнага правадзіра народаў Юсіфа

Вісарыёнавіча **Сталіна**. Вылучыць таксама кандыдатам у дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР выкладчыка гісторыі педвучылішча — патрыёта нашай радзімы — тав. Якімовіча Івана Кліменцэвіча, нараджэння 1908 года, кандыдата партыі з 1938 года, працяваючага ў г. Рэчыцы.

2. Агульным сходам просіць таварышаў **Сталіна** Юсіфа Вісарыёнавіча і Якімовіча Івана Кліменцэвіча даць сваю згоду балатравацца ў дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР па Рэчыцкай гарадской выбарчай акрузе ад калектыва настаўнікаў, дашкольных работнікаў, палітасветработнікаў і студэнтаў.

СЛАБОДСКАЯ ВЫБАРЧАЯ АКРУГА МАЗЫРСКАГА РАЕНА ПАЛЕСКАЙ ВОБЛАСЦІ

Калгаснікі і калгасніцы калгасаў «Чырвоны партызан», «Калгасні Мазырышчыны», Слабодскага сельсавета, рабочыя і служачыя Козенскай МТС на сваім аб'яднаным перадвыбарчым сходзе імяцілі кандыдатам у дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР брыгадзіра трактарнай брыгады Козенскай МТС

НІКІТУ ПАЎЛАВІЧА БАБРОВА

МАЗЫР, 19 мая. (Нар. «Звязда»). Калгаснікі і калгасніцы калгасаў «Чырвоны партызан», «Калгасні Мазырышчыны», рабочыя і служачыя Козенскай МТС, са-святочнаю адзятыя, сабраліся на свой аб'яднаны перадвыбарчы сход да памашанна Слабодскага сельсавета. Прасторная плошча

была запоўнена людзьмі. Прышлі сюды старыя калгаснікі, мацеры з малымі дзецьмі на руках, моладзь. Прысутнічала 730 чалавек.

Першым узаў слова 50-гадовае беспартыйнае калгаснік, конюх калгаса «Калгасні Мазырышчыны» Сітнік Дзяніс

Нікіфаравіч. Ён прапанаваў вылучыць кандыдатам у дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР свайго аднаасцячана — брыгадзіра трактарнай брыгады Козенскай МТС, Мазырскага раёна, Нікіту Паўлавіча **Баброва**.

Прапанава тав. Сітніка быць гарача сустрапа ўсім прысутным на сходзе.

ПРАМОВА ДЗЯНІСА НІКІФАРАВІЧА СІТНІКА

беспартыйнага, ударніка, конюха калгаса «Калгасні Мазырышчыны», Слабодскага сельсавета.

Такім чалавекам з'яўляецца наш аднаасцячаны Баброў Нікіта Паўлавіч. Ён сын селяніна. З 1927 года ён паступіў у саўтас «Слабада» і прапавуў чам да 1930 г. конюхам. Пачынаючы з 1930 года ён прапавуў трактарыстам, а зараз працую брыгадзірам трактарнай брыгады Козенскай МТС. Мы ведаем яго як выдатнага стаханавца, не раз прапаванага за стаханавую работу. У мінулым годзе яго брыгада паказала ўзоры

стаханавскай работы, выканаўшы гадзавы план на 250 проц. Ён з'яўляецца дастойным сынам нашай сацыялістычнай радзімы і я прапавуу намешці Нікіту Паўлавіча **Баброва** кандыдатам у дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР.

Няхай жыве партыя **Леніна—Сталіна**! Няхай жыве наш бацька і настаўнік, наш правадзір **Сталін**! (Бурныя апладыменты, вопілы «ур»).

сваю вернасць і адданасць справе **Леніна—Сталіна** як гарачы патрыёт нашай радзімы.

Мы ўпаўняны, што ўсе выбарчыкі Слабодскай выбарчай акругі падтрымаюць нашу прапанову аб вылучэнні кандыдатам у дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР тав. **Баброва** Н. П.

Агульным сходам просіць тав. **Баброва** даць сваю згоду балатравацца па Слабодскай выбарчай акрузе.

Тав. Баброў Нікіта Паўлавіч даказаў

У ЦЭНТРАЛЬНАЙ ВЫБАРЧАЙ КАМІСІІ ПА ВЫБАРАХ У ВЯРХОЎНЫ СОВЕТ БССР

19 мая адбылося чарговае пасяджэнне Цэнтральнай выбарчай камісіі па выбарах у Вярхоўны Совет БССР. Камісія заслухала даклады з месца аб становішчы падрыхтоўкі да выбараў.

З дакладамі выступілі сакратар аргбюро ЦК БССР па Менскай вобласці тав. Рашытаўкаў, сакратар аргбюро па Гомельскай вобласці тав. Кавалоўскі, старшыня Карпелскага сельсавета, Кермянскага раёна, тав. Турбікаў, старшыня Бешанковіцкага РКВ Сухвал і інш.

З дакладаў выявілася, што падрыхтоўка да выбараў у Вярхоўны Совет БССР, асабіста па Менскай і Гомельскай абласцях, разгортваецца ішчэ слаба. Не глядзячы на тое, што астатнія лічынныя дні да вываешвання спісаў выбарчыкаў, па Менскай вобласці на абшчэны дзень толькі палова раёнаў захавалі палярэдняе складанне спісаў. Пры складанні спісаў у Грэскім, Удзёнскім, Чырвонаслабоцкім і іншых раёнах вобласці дапушчаны рад асабных пропусіч, імён і пропускі асабных выбарчыкаў.

З дакладаў выявілася, што падрыхтоўка да выбараў у Вярхоўны Совет БССР, асабіста па Менскай і Гомельскай абласцях, разгортваецца ішчэ слаба. Не глядзячы на тое, што астатнія лічынныя дні да вываешвання спісаў выбарчыкаў, па Менскай вобласці на абшчэны дзень толькі палова раёнаў захавалі палярэдняе складанне спісаў. Пры складанні спісаў у Грэскім, Удзёнскім, Чырвонаслабоцкім і іншых раёнах вобласці дапушчаны рад асабных пропусіч, імён і пропускі асабных выбарчыкаў.

З наступленнем сезона значна павялічыўся прыток сезонных рабочых на цагельныя заводы і торфараспрацоўкі ў

Менскім і ў іншых раёнах вобласці. Але ўлік гэтай катэгорыі выбарчыкаў праводзіцца з рух вон дрэна. Многія з іх не ахочыны гурткамі па вывучэнні Канстытуцыі і выбарчага закона БССР.

У сваёй інфармацыі тав. Рашытаўкаў мо нават сказаць, колькі па вобласці выбарчыкаў нараджэння 1920 года, не мог бы таксама сказаць, у якіх раёнах і колькі выбарчых участкаў не тэлефанаваны.

Па ўсіх асуджаных дакладах прыняты канкрэтныя рашэнні.

ФЕДЗЯЧЭННА.

МОПРАУСКАЯ ВЫБАРЧАЯ АКРУГА г. ВІЦЕБСКА

ПЕРАДВЫБАРЧЫ СХОД НА АКУЛІРНАЙ ФАБРЫЦЫ

Кандыдатам у дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР вылучылі таварышаў **ДЗМІТРЫЯ АКСЕНЦЕВІЧА МАТЛАХОУ**

ВІЦЕБСК, 19 мая. (Нар. «Звязда»). Сёння пасля работы адбыўся перадвыбарчы сход рабочых, інжынераў, тэхнікаў і служачых акулірнай фабрыкі. На сходзе кандыдатам у дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР вылучылі тав. **Матлахоў Дзмітрыя Аксенцэвіча**, сакратар Віцебскага гаркома партыі.

З прапановай на сходзе выступіла кантраляёр падрыхтоўчага цэха т. **Бармалова** Л. П.

ПАСТАНОВА ПЕРАДВЫБАРЧАГА СХОДА РАБОЧЫХ, ІНЖЫНЕРАУ, ТЭХНІКАУ І СЛУЖАЧЫХ ВІЦЕБСКАЙ АКУЛІРНАЙ ФАБРЫКІ

Абмеркаваўшы пытанне аб вылучэнні кандыдатаў у дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР, агульным перадвыбарчым сходам рабочых, інжынераў, тэхнікаў і служачых віцебскай акулірнай фабрыкі паставіў:

Вылучыць кандыдатам у дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР па Мопраўскай выбарчай акрузе ад рабочых, інжынераў, тэхнікаў і служачых акулірнай фабрыкі сакратара Віцебскага гаркома партыі, вернага сына партыі **Леніна—Сталіна**, бязваветна адданнага сваёй сацыялістычнай радзіме і бізлітасяна да яе ворагаў тав. **Матлахова** Дзмітрыя Аксенцэвіча, 1901 года нараджэння, члена ВКП(б) з 1928 года, працяваючага ў г. Віцебску.

Агульным сходам просіць тав. **Матлахова** даць сваю згоду балатравацца ў дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР па нашай Мопраўскай выбарчай акрузе.

ПІСЬМЫ З ВЫБАРЧЫХ АКРУГ

НЕ ЗАЦЯГВАЦЬ СКЛАДАННЕ СПІСАУ

У час выбараў у Вярхоўны Совет СССР па Аршанаму сельсавету, Шклоўскага раёна, было дапушчана шмат блытанін пры складанні спісаў выбарчыкаў. Гэта здарылася таму, што сельсавец пачаў складаць спісы малаважнай справы.

Звадалася-б, што зараз неабходна пачаць да складання спісаў з усёй сур'ёзнасцю, улічыўшы ўсе мінулыя памылкі, але атрымліваецца адваротнае. Ішчэ да гэтага часу сельсавец нават не прыступіў да складання спісаў выбарчыкаў.

Дрэна таксама праходзіць вывучэнне з выбарчымі камітэтамі закона і Канстытуцыі БССР. Так, у вёсцы **Радзішана** ў арганізаваных двух гуртках ішчэ ні разу не праводзіліся заняты. Кіраўнікі гэтых гурткоў, агітатары **Лук'янаў** і **Вараб'еў** вышлячана дрэна адносна да ўскладзеных на іх абавязкаў. **В. Ф. ФЕАНКІСТАУ**.

АГІТБРИГАДЫ У КАЛГАСАХ

Сіротніцкі райком партыі накіраваў агітбрыгады. Агітбрыгады праводзілі сярод калгаснікаў гурткі аб Канстытуцыі, «Палажэнні аб выбарах у Вярхоўны Совет БССР» і на міжнародныя тэмы. Вечарамі пасля работы калгаснікі глядзяць лепшыя савецкія кінафілімы. Зышл 400 калгаснікаў калгаса «**Ленінікі** прышлі» прагледзеў кінафілім «**Даклад** таварыша **Сталіна** на Надзвычайным VII Усеасаюзным З'ездзе Саветаў».

АДНААСОБНІКІ УСТУПАЮЦЬ У КАЛГАСЫ

У выніку шырокага разгортвання масава-растлумачальнай

ПАРТЫЙНАЕ ЖЫЦЦЁ

НА ГАРАДСКІХ І РАЁННЫХ ПАРТКАНФЕРЭНЦЫЯХ

ВІЦЕБСК

ВІЦЕБСК. (Нар. «Звязда»). У вялікай зале гаркома партыі адкрылася V гарадская партыйная канферэнцыя, на якой прысутнічае 246 дэлегатаў з расшчупленымі 36 дэлегатаў.

З вялікім энтузіязмам канферэнцыя выбірае ў ганаровы прэзідыум таварышаў Сталіна, Молатава, Варашылава, Мікаіна, Чубара, Андрэева, Ежова, Калініна, Жданова, а таксама тт. Дзімітрава, Тэльмана, Хома Дзякія і Даларэ Ібаруры.

Пасля выбарнага кіруючых органаў канферэнцыя са справядлівым дакладам аб рабоце гаркома выступіў выконваючы абавязкі другога сакратара гаркома партыі тав. Матлахаў.

У Віцебскай партыйнай арганізацыі, — пачынае свой даклад тав. Матлахаў, — мела месца палітычная беспаспяховасць, у выніку чаго ў раёне партарганізацыі і ў самім гаркоме доўгі час арудавалі звыклыя ворагі народа. Увядзенні рашэннямі лютаска-сакавіцкага і студзенскага пленумаў ЦК ВКП(б), партыйнай арганізацыі правяла вялікую ачышчальную работу.

Не глядзячы на тое, што даклад увогуле насіў самакрытычны характар, што ў ім была адлюстравана партыйная работа і жыццё партарганізацыі горада, ён усё ж меў рад недахопаў. Так, надрыскаў, гаворачы аб выніках выбараў кіруючых партыйных органаў, дакладчык амаль нічога не сказаў аб рабоце новавыбраных парткомаў і парт-

аргаў і аб даламозе гаркома партыі ў іх штодзённай рабоце.

Справядлівым дакладам закончыўся першы дзень канферэнцыі.

Другі дзень работы віцебскай партыйнай канферэнцыі пачаўся справядлівым дакладам рэўкамскай гаркома партыі, пасля чаго пачаліся спрэчкі па дэкладу аб рабоце гаркома. Выступаючы ў спрэчках дэлегаты востра і смела крытыкуюць работу гаркома партыі, яго апарат, сакратару гаркома, указваючы на істотныя недахопы ў іх рабоце па кіраўніцтву партыйнымі партарганізацыямі.

— Я, — гаворыць тав. Каган — (сакратар парткома фабрыкі «Сцяг Індустрыялізацыі»), — малады партыйны работнік, адчуваю патрабу ў штодзённай даламозе, у жытым кіраўніцтве. Але, на жаль, гэтай даламогі я не адчуваю.

Аб гэтым гаворыць таксама палітрук выбранага намеснік сакратара парткома фабрыкі «Профінтэр» т. Стэрнін:

— Мясца справядліва-выбарчага партхода выбраў намеснікам сакратара парткома. Я працую, стараюся як магу хутэй і лепш атрымаць навык у партыйнай рабоце. Але гарком партыі зусім не цікавіцца тым, як мні працую. Ніякага інструктажу, ніякіх укаванняў я не атрымаў.

Першы дзень спрэчак прайшоў пад знакам вострай большэвіцкай крытыкі, вялікай актыўнасці дэлегатаў канферэнцыі.

3. ЛАРЫСАУ.

ВАРАШЫЛАЎСКІ РАЁН (г. Менск)

На ранішнім пасяджэнні 20 мая партыйнай канферэнцыя заслухала справядлівы даклад выконваючага абавязкі першага сакратара райкома партыі т. Віласава. Партарганізацыя, узаб'яўшыся гістарычным рашэннямі лютаска-сакавіцкага і студзенскага пленумаў ЦК ВКП(б) (1937 г.), рашэннямі студзенскага пленума ЦК ВКП(б), укаваннямі таварышаў Сталіна, правяла вялікую работу па ачышчэнні сваёй рады ад траціцкіска-бухаранскай і нацыяналі-фашысцкіх бандытаў — гаворыць дакладчык. Аднак нельга дапусціць ні малейшага благудушша, трэба яшчэ больш павышаць большэвіцкую пільнасць, каб да канца вылічыць усіх да аднаго злодзейцаў, шпіёнаў, дыверсантаў і забойцаў.

Пасля дэкладу разгарнуліся спрэчкі, якія праходзяць на высокім палітычным узроўні, пры вялікай актыўнасці дэлегатаў.

Партканферэнцыя з'яўляецца, — гаворыць т. Бекарэвіч, — школай палітычнага выхавання. Мы чакалі ад сакратара райкома глыбокага аналізу становішча партыйна-палітычнай работы. Аднак даклад дэлегатаў не задавоўваў. Многія таварышы тлумачылі гэта тым, што сакратар райкома новы чалавек у партарганізацыі. Я лічу, што гэта няправільна. За кароткі час можна было хоць ведаць прозвішчы сакратароў парткомаў і партаргаў. А то атрымаўся так, што калі т. Віласаў, чытаючы свой даклад, даходзіў да прозвішчаў злодзей, ён называў іх невядомыя, як быццам першы раз іх сустракае.

Райком не ведае аб рабоце партыйных арганізацый, — гаворыць т. Дрыкер, — сакратар парткома швейнай фабрыкі «С сакавіка». Ёсць шмат выпадкаў, калі райком займаецца залішнім дэргаганнем сакратароў парткомаў і партаргаў.

Недастаткова яшчэ арганізавана партыйная вучоба. У партарганізацыі 323 камуністы не ахоплены ніякімі відамі

партыйнай асветы. Гэта лічба галоўным чынам датычыць партыйнага актыва: сакратароў парткомаў і дырэктараў падпрямстваў. У асобных партыйных школах адсутнічае дысплыліна, слухачы, а часам і прапагандысты прыходзяць на заняткі непрыхтаванымі.

Наша партыя не раз звяртала ўвагу партыйных кіраўнікоў на неабходнасць сур'ёзнай работы з партыйным актывам. Гарком і райком партыі зусім забылі аб гэтым указанні. За справядлівым перадым гарком, ні райком не складалі актыва, не раіліся з ім, не выслухоўвалі крытыкі недахопаў у партыйнай рабоце.

Дэлегаты крытыкуюць гарком, які самазыхіліўся ад кіраўніцтва партыйнымі арганізацыямі. Інструктары гаркома з'яўляюцца рэжымі гаспадынямі ў нізкіх арганізацыях, які ахоўваюць толькі для абследвання. Гарком часта зьявілае сакратароў парткомаў, партаргаў з матэрыялам па прыёму ў партыю. Па некалькі гадынаў прыходзіць са свабоды ў прымёрны, каб да чацвярца пакуль вырашаць пытанне на бюро.

Сакратар райкома т. Віласаў абшоў у сваім дакладзе стан абароннай работы. Дэлегаты напамінаюць партканферэнцыі ўкаванні таварышаў Сталіна аб неабходнасці ўвесці наш народ трымаць у мабільнай гатоўнасці. Гэта тым больш датычыць нас — партарганізацыі, працуючай на граніцы. Таварышы патрабуюць усмерна ўмацаваць сувязь з партарганізацыямі Чырвонай Арміі, даяціцца вопытам, аказваць узамую даламогу.

Пад бурныя апладысменты і воклічы «ура» канферэнцыя паслала прывітальныя тэлеграмы таварышам Сталіну і Молатаву.

У спрэчках выказалася 23 таварышы. Сёння працяг работы канферэнцыі.

М. АСТАПЕНКА.

ЛАГОЙСК

18 мая адкрыўся раённы справядліва-выбарчы партыйны сход Лагойскай партыйнай арганізацыі.

Справядлівым даклад аб рабоце райкома зрабіў першы сакратар РК КП(б)В тав. Коўка. Таксама быў заслухан даклад рэўкамскай. Спрэчкі праходзілі аживаўлена, пры вялікай актыўнасці камуністаў.

— Даклад тав. Коўка, — гаворыць кандыдат партыі тав. Мірановіч, — быў несамакрытычным, у ім мала крытыкавалася работа райкома і асобных яго работнікаў. Райком партыі мала даламагаў у рабоце партыйным партаргані-

зацыям па разгортванню партмасвай работы.

Парторг райсаюза тав. Бернштейн таксама гаварыў аб неадастатковай рабоце райкома з партаргам. 5 год ён з'яўляецца партаргам, аднак за гэты перыяд ні разу яго даклад у райкоме партыі не заслухоўвалі.

Камуністы Раўтовіч, Карасік, Гельфанд рэзка крытыкавалі культпрота райкома КП(б)В тав. Шыдлоўскага за дрэнную работу школ партыйнай асветы і адсутнасць належнага кіраўніцтва калектывам агітатароў.

М. ДУБІЦНІ.

БАГУШЭЎСК

БАГУШЭЎСК. На раённым справядліва-выбарчым сходзе быў заслухан справядлівы даклад сакратара райкома партыі т. Рабанава. Пасля дэкладу разгарнуліся аживаўленыя спрэчкі. Камуністы тт. Шэхтман, Кажура, Удальнін, Пендчы, Хадасевіч, Лук'януў і інш. па-большэвіцку крытыкавалі недахопы работы райкома і партарганізацыі.

Асноўным недахопам з'яўляецца няправільная расстаноўка партыйных сіл.

МАЗЫР

МАЗЫР. 19 мая ў 5 гадзін вечара ў клубе заводу «Чырвоны Кастрычнік» адкрылася VI мазырская раённая партыйная канферэнцыя. На канферэнцыі прысутнічаюць 180 дэлегатаў.

На першым пасяджэнні канферэнцыя

з 124 членаў і кандыдатаў партыі на весяні ёсць толькі 32; з іх неспасадна працяваюць на калгаснай вытворчасці 8 таварышоў.

Райком у сваёй рабоце не спалучаў партыйна-масавай работы з выкананнем гаспадарчых задач. План веснавой сцэбы па раёну выканан усяго на 67 проц. Не выкананы планы па мясанапастаўках, фінляпаяжах і па малаку.

І. П. ГЛУШЫНСКІ.

ПОЛАЦК

ПОЛАЦК. Учора 20 мая закрылася пятая полацкая райпартканферэнцыя. Канферэнцыя выбрала ў склад пленума райкома 27 членаў і 5 кандыдатаў. Выбраны дэлегаты на першую абласную партканферэнцыю і 17 з'езд ЦК(б)В.

Адбыўся арганізацыйны пленум уноў

выбранага райкома партыі. Адкрыты галасаваннем сакратарамі РК КП(б)В выбраны таварышы Уралава — першым сакратаром, Дзінерштейн — другім сакратаром і Паллавухін, які раней працаваў сакратаром парткома полацкага дэпо, — трэцім сакратаром.

Б. ЗЕЛЬМАНУ.

ДЖАМБУЛУ

Джамбулу я песню сцяганя плаю,
Пад сэрца і думу настрою сваю:
Ляці, мая песня, ляці і сляная,
Суезда акына як след прывітай!
Джамбулу, калі песню пуская ў павет,
Аб Сталіне песню ў мільёны народ,
Аб сонцаў усходніх у сонц агніве
Да сонцаў заходніх, бы ў вырай

А срнца да шчасця цярэбіць ёй след.
Джамбуле, баяне, шчаслівы акына
Сцягачаных сталініскіх цудаў, былі.
Праз горы і доли, палі і лясы
Ляціць тваіх песен да нас галасы.
Джамбуле, баяне, магутны твай скаж,
Аб дружбе народаў пяці ты не раз;
Казах, беларус пяцю песні адны,
Радаімы адной арляняты-сыны.

Джамбулу, сізакрылы сталетні арот,
Бурліцца крынічна жыццё навакол,
— Ці гом, ці маланка, ці громы прыву,
Сталін непахісна, дзён светлых вясну.
Джамбулу посянстворац, казахскі акына,
Народу казахскага сонечны сын,
Сляная, казахстанскіх сцяпоў салавей,
Чаруючых песен і дум чаравей!

Джамбуле, баяне совешых часін,
Калі песню кінеш з казахскіх далін,
Ляціць гэта песня па нашай зямлі
І востку знаходзіць у самым Крамлі,
Джамбуле, баяне, хоць стар на гады,
А сэрцам, а песняй заўжды малады,
На Сталініскіх крылах ляціць песня
У свет, Менск.

— Я, — гаворыць тав. Каган — (сакратар парткома фабрыкі «Сцяг Індустрыялізацыі»), — малады партыйны работнік, адчуваю патрабу ў штодзённай даламозе, у жытым кіраўніцтве. Але, на жаль, гэтай даламогі я не адчуваю.

Аб гэтым гаворыць таксама палітрук выбранага намеснік сакратара парткома фабрыкі «Профінтэр» т. Стэрнін:

— Мясца справядліва-выбарчага партхода выбраў намеснікам сакратара парткома. Я працую, стараюся як магу хутэй і лепш атрымаць навык у партыйнай рабоце. Але гарком партыі зусім не цікавіцца тым, як мні працую. Ніякага інструктажу, ніякіх укаванняў я не атрымаў.

Першы дзень спрэчак прайшоў пад знакам вострай большэвіцкай крытыкі, вялікай актыўнасці дэлегатаў канферэнцыі.

Дэклдаў аб жыцці і літаратурнай

дэянасці гэтага выдатнага чалавека зрабіў тав. Кучар.

Пасля дэкладу выступілі паэты Я. Кола, П. Броўка, А. Александровіч, М. Хведаровіч, Сара Каган і інш. з чыткай вершаў Джамбула, перакладзеных на беларускую і ўраўсю мовы, а таксама сваіх вершаў, прысвечаных народнаму песняру-ардэнаосцу.

Янка Купала.

ВЕЧАР, ПРЫСВЕЧАНЫ 75-ГОДДЗЮ ЛІТАРАТУРНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ ДЖАМБУЛА

Учора ў Доме пісьменнікаў адбыўся вечар, прысвечаны 75-годдзю літаратурнай дзейнасці найвышэйшага паэта, песняра свабоднага казахскага народа — акына Джамбула.

На вечары прысутнічалі пісьменнікі, студэнты, рабочыя і служачыя.

75-ГОДДЗЕ „СЛОВО О ПОЛКУ ИГОРОВЕ“

Прадленне Саюза совешіх пісьменнікаў БССР вызначыла мэрапрыемства па адзначэнні 75-годдзя буднівайша помніка рускай літаратуры — пэмы «Слово о полку Игореве». 25 мая ў Доме пісьменнікаў Менска адбудзецца вечар з удзелам

рабочых-стаканаўцаў, студэнтаў, прадастаўнікоў грамадскасці. Пасля дэкладу будуць прачытаны ўрункі з пэмы як у арыгінале, так і ў перакладзе на беларускую мову, зробленым Янкай Купалам.

У КАЛГАСЕ ІМЯ ЛЕНІНА

У памяшканні праўлення калгаса нас сустраў, ветліва ўсміхаючыся, сівабороды рухавы старык. Гэта быў бригадзір 2 палыводчай бригады Нікіфар Дамітравіч. Спакійным і ўпаўнённым тонам ён пачаў апавядаць нам аб стаканаўцы свайго калгаса і аб тым, як праходзілі палыводчыя работы.

— Святла наш калгас сустраў веснавую сіюбу падрыхтаваным, — задала лена гаварыў ён. — А таму сіюбу зярняных і тэхнічных культур мы правілі высока якасна і ў тэрмін. Рапашуючы ўзніў аказава таго, што мы пачалі рыхтавацца да вясны ішчэ з восні. Увесь яравы клін быў паднят на зябліва па поўную глыбіню ў самыя раннія тэрміны. За зіму мы вывевалі ў дастаткова колькасці ўгнаення і нават перавыканалі план. Мы сабралі шмат поспелу і курнына памбу.

На палыводчыя работы коні нашага калгаса вышлі вышэйсярэдній укармленасці.

У гэты час у кату праўлення калгаса бойка ўбегла невясёлая жанчына. Моцны веснавы загар пакрываў увесь яе твар і ўся яе постаць дыхала радасцю і злароўем.

— Вось гэта наш аграрном-самавучка Вера Арцёмаўна Цыганкова, — прадставіў яна нам дзед Нікіфар зінатуно стаканаўку раёна, звеняваю па ільну.

Вера Арцёмаўна крху пачырванела. Мы папасалі яе расказаць, які яна ў мінулым годзе са сваім звяном атрымала 2 ураджаі ільну.

— Яшчэ ў пачатку 1937 года ў мяне зарадзілася думка атрымаць 2 ураджаі ільну, — расказвала Цыганкова аб сваім каштоўным вопыце. — Падрабучы звяно з лепшых калгасніц-стаканавак, я пачала ўпарта рыхтавацца да вясны. Усю зіму мы займаліся ў гуртку па вывучэнню аграр-

тэхнікі ільну і з наступным вясні ўзяліся за работу. Пад рэкордным ўчастак ільну палыводчай узялі добра ўгнаены бульбянік. Як толькі крху падохла, мы ўнеслі ў глебу 15 пэнераў поспелу і 6 пэнтнераў курнына памбу. Зямля апрацавана была вельмі старанна. У часе росту ільну была праведзена шматразова праполка. Усе гэтыя мэрапрыемствы забяспечылі высокі ўраджай. З першага пасеву мы сабралі 10 пэнтнераў ільнаваляна, а з другога — 5 пэнтнераў.

У гэтым годзе я таксама змагаюся за 2 ураджаі ільну на ўчастку ў 1 гектар. Прычым, першы ўраджай ільнаваляна дасць нам не менш як 15 пэнтнераў. Ужо з'явіліся дружныя ўсходы.

Упаўнёнасць Вера Арцёмаўна, стаканаўска работа левяна прымушаюць вершы, што ўзяты абавязчельствы яна выканае. Для гэтага ёсць усе магчымасці. Лён пасеяна на добра ўгнаёнай глебе. Перад пасевам ўнесена 10 пэнтнераў поспелу і 6 пэнтнераў курнына памбу. Акрамя гэтага, для палыводчы загатоўлена дастаткова колькасць калійнай солі. Насенне ільну і лётчы праверана на ўсхожасць. За тры дні да пасеву ўсё насенне было пратручана.

Пагатурнылі з Верай Арцёмаўнай, мы накіраваліся на ўчастак на зябла, каб паглядзець усходы ільну. Дружны ўсходы, нібы зяліным дыном, пакрываў увесь частак. Сэрца радавалася, глядзячы на многаабячучы лён, глядзячы на самую Вера Арцёмаўна, якая пэрдла ўпаўнёна, што дабача гарнавога права ўзлезу ў сельскагаспадарчай вытворчасці.

А. КАРАТЧЕВІЧ.

калгас імя Леніна, Пруджыйскага сельскага, Чусвокага раёна.

НА ФРАНТАХ У ІСПАНІІ

УСХОДНІ (арагонскі) ФРОНТ

19 мая, у сектары Піраеёў маюцца кі прадпрыймаў атаку на рэспубліканскія перадавыя пасты ў Эскалона, каб даць магчымасць адыйці атратам мянежнікаў, «кружамым рэспубліканцамі ў гэтым раёне. Не глядзячы на момант найск ворага, рэспубліканскія войскі контратакай прымуслі мянежнікаў вярнуцца на зыходныя пазіцыі.

У сектары Леванта рэспубліканскія войскі, згодна павадленням агенцтва Гавас, прадаўжаюць аказваць энергічнае супраціўленне наступленню праціўніка. На ўсім фронце правінцыі Таруэль адбываюцца жорсткія боі на лініі працяжнасцю ў 60 кілометраў.

У раёне Седрыльяс (на паўночны ўсход ад Таруэля) мянежнікі працягвалі

19 мая праходзіць атака. Не глядзячы на жорсткасць гэтых атак, мянежнікі былі адбиты і вымушаны вступіць. Рэспубліканскія войскі ў рэзультат энергічнай контратакі, аноў завалі хойм Пеньяроля, які мянежнікам узяты быў захапіць.

У сектары міжземнаморскага ўзбярэжжа рэспубліканскія войскі стрымляваюць напск ворага ў раёне Альбакасер (на захад ад Алкала дэ Чысверт).

ДЗЕЙНІ АВІАЦЫІ

Рэспубліканская авіяцыя правяла рад паспяхоўных бомбардыровак аэрадрома мянежнікаў у Каудзе (на паўночны захад ад Таруэля), дзе знішчыла некалькі самалётаў.

СЕСІЯ ГЕНЕРАЛЬНАГА СОВЕТА МІЖНАРОДНАГА АБ'ЯДНАННЯ ПРОФСАЮЗАЎ

ОСЛО, 18 мая. (БЕЛТА). Учора ў Осло (стаўліны Нарвегіі) адкрылася сесія Генеральнага савета Міжнароднага аб'яднання профсаюзаў. Сесію адкрыў Сітрын.

На сесіі прысутнічаюць 54 дэлегаты з 16 краін.

Сёння абмяркуювалася пытанне аб уступленні совешіх профсаюзаў у міжнароднае аб'яднанне.

ОСЛО, 19 мая. (БЕЛТА). Генеральны сакратар Міжнароднага аб'яднання профсаюзаў Швенельс далажыў сесіі аб перагаворах, якія вяліся з кіраўніцтвам совешіх профсаюзаў, і заявіў, што ўсе так званыя ўмовы, высунытыя совешімі профсаюзамі, з'яўляюцца натуральнымі і не назіраюцца супроць статаў і палітыкі Міжнароднага аб'яднання профсаюзаў, выканком аб'яднання не высювае па гэтым пытанню ніякай прапановы, бо лічыць, што дыскусія на сесіі павіна даць напрамак для вырашэння пытання.

Сітрын у сваім выступленні павадаў, што брытанская дэлегацыя атрымала дырэктыву галасавань за пры-

няцце совешіх профсаюзаў без пярэдніх умоў.

З гарачай прамовай выступіў Жуо (Францыя). Ён заявіў, што ўпершыню пасля 1919 года ён разыходзіцца з выканкомам Міжнароднага аб'яднання профсаюзаў і бярэ за гэта на сябе поўную адказнасць, паколькі пытанне аб уступленні совешіх профсаюзаў у аб'яднанне мае рашаючае значэнне для ўсяго сусветнага профруху, а таксама для ўсёй міжнароднай палітыкі. У пераходны перыяд супроць фашызма, калі вырашаецца пытанне аб перамозе над паражэнні, заявіў ён, мы не павінны адтурхоўваць ад сябе ніякіх ставарышшаў па барацьбе.

Дэроль (Іспанія) падкрэсліў усяветна-гістарычнае значэнне пытання аб далучэнні да Міжнароднага аб'яднання профсаюзаў тагома магучага антыфашыскага фактара, які совешкі профсаюзам. Ён выказаў упэўненасць у тым, што Сітрын і ўся сесія адчуваюць адказнасць за вырашэнне гэтага пытання.

Дыскусія па данаму пытанню прадоўжыцца, па крайняй меры, на працягу ўсяго дня.

ВАЕННЫЯ ДЗЕЙНІ У КІТАІ

У ПАУНОЧНЫМ КІТАІ

ХАНЬКОУ, 19 мая. (БЕЛТА). Японскае наступленне на Лунхэйкоу чыгунку, на захад ад Сюйжоу, выдасца як з поўдня, так і з поўначы невялікімі атрадамі. Японская бригада колькасцю ў 5 тыс. чалавек, выступіўшая з Юнчэна на двама калонамі на поўнач у напрамку на Даньшань і Сюсянь, развіта кітайскімі войскамі.

Праследуючы японскі атрад, які з'явіўся паблізу станцыі Хуанкоу, кітайскія часці дайшлі да Юнчэна. У бою кітайцы захапілі два японскія танкі. Адна камандзір японскага танка ўзят у палон.

У паўднёва-заходняй частцы правінцыі Шаньдун кітайскія войскі стрымляюць праасоўванне японцаў ў 20 кілометрах на паўночны ўсход ад Шаньсяня. У бою забіта звыш 100 японцаў.

ХАНЬКОУ, 19 мая. (БЕЛТА). Па вестках замежных колаў, у правінцыі Хэбэй аб'ядначнае не менш 300 тысяч партызан, аб'яднаных больш чым у 200 атрадаў. Рух па Байлін-Ханькоўскай чыгунцы поўнасцю паралізаваны. За апошні тыдзень партызаны зрабілі налёты на будыны гаралы Дэйчжоу і Баодэвін. Кітайскае насельніцтва даламагае партызанам і масамі ўстапуе ў партызанскія атрады. У многіх раёнах партызанскія атрады знаходзяцца пад кіраўніцтвам камандвання 8-й народна-рэвалюцыйнай арміі.

У ПАУДНЕВЫМ КІТАІ

ШАНХАЙ, 18 мая. (БЕЛТА). Газета «Дамейваньбао» павадамія, што каля 600 кітайскіх байцоў прадаўжаюць жыць аставацца на вострава Амоі, аказваючы герачнае супраціўленне японскім войскам.

СТРАТЫ ЯПОНСКОЙ АРМІІ У КІТАІ ХАНЬКОУ, 19 мая. (БЕЛТА). Па афіцыйнай вэлье японскіх улад, страты японскай арміі ў Паўночным Кітаі за час вайны дасягнулі 135 тысяч чалавек забітымі і раненымі. Сярод забітых — тры генерал-маіры, 5 тысяч армейскіх і 600 марскіх афіцэраў. Кітайскія ваенныя ўлады лічыць, што гэтыя весткі пераўмнішаюць сапраўдныя страты японскай арміі ў Паўночным Кітаі.

АЛ РАДАНЦЫН:
У газете «Звязда» ад 26 жніўня 1938 года ў артыкуле «Наўзліна павышаць большэвіцкую пільнасць» быў назван траістам работнік фабрыкі «Коммунар» Н. М. Дзіментыев. Ён устанавіў пераправу, пра